

บทที่ 4

ผลการศึกษา

บ้านแม่แพะ ตำบลสะเมิงเหนือ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่มีประชากรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมจำนวนทั้งหมด 127 ครัวเรือน การศึกษาพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรบ้านแม่แพะ ตำบลสะเมิงเหนือ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ เก็บรวบรวมข้อมูลจากครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักและมีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในการทำการเกษตร ซึ่งสมาชิกในครัวเรือนเป็นผู้ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชด้วยตนเอง ไม่นับรวมครัวเรือนที่ถึงแม้ว่าจะมีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในการทำการเกษตร แต่ให้บุคคลอื่นที่ไม่ใช่สมาชิกในครัวเรือนเป็นผู้ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชแทน เลือกกลุ่มตัวอย่างจากสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้ทำหน้าที่หลักในการจัดเตรียมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และเก็บภาชนะและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชประจำครัวเรือนครัวเรือนละ 1 คน ที่ยินดีให้ความร่วมมือในการศึกษาด้วยความสมัครใจ รวมกลุ่มตัวอย่างที่เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาทั้งหมด 113 คนจาก 113 ครัวเรือน เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ร่วมกับการสังเกตพฤติกรรม ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง ระหว่างวันที่ 3 กรกฎาคม 2554 ถึง 15 ตุลาคม 2554

ผลศึกษานำเสนอเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 : การประกอบอาชีพเกษตรกรรม

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลเกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

3.1 ความรู้เรื่องสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

3.2 การแพ้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

3.3 การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ส่วนที่ 4 : พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

4.1 กลุ่มตัวอย่างทุกคน

4.2 กลุ่มตัวอย่างที่ทำการเกษตรกรรมรูปแบบปลูกเองขายเอง

- 4.3 กลุ่มตัวอย่างที่ทำการเกษตรกรรมรูปแบบสมาชิกศูนย์พัฒนาโครงการหลวง
- 4.4 กลุ่มตัวอย่างที่ทำการเกษตรกรรมรูปแบบพันธะสัญญา
- 4.5 กลุ่มตัวอย่างที่ทำการเกษตรกรรมรูปแบบผสมผสาน (ทำมากกว่า 1 รูปแบบ)
- 4.6 ความแตกต่างของพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการเกษตรกรรมแต่ละรูปแบบ

ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไป

การศึกษาพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ของเกษตรกร บ้านแม่แพะ ตำบลสะเมิงเหนือ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 113 คน ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นชาย 96 คน (ร้อยละ 84.9) และหญิง 17 คน (ร้อยละ 15.1) มีอายุเฉลี่ย 48.7 ปี (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 28.5) อายุต่ำสุด 23 ปี และอายุสูงสุด 73 ปี ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในวัยทำงานโดยมีอายุอยู่ระหว่าง 40 - 59 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 72.5) รองลงมา มีอายุอยู่ระหว่าง 20-39 ปี (ร้อยละ 15.9) มีสถานภาพสมรสกลุ่มมากที่สุด (ร้อยละ 83.2) และจบการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 69.9) รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1

ส่วนที่ 2: การประกอบอาชีพเกษตรกร

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรมากกว่า 20 ปี (ร้อยละ 54.8) รองลงมา ทำมาประมาณ 10-20 ปี (ร้อยละ 27.4) โดยมีค่าเฉลี่ยของระยะเวลาที่ประกอบอาชีพเกษตรกร 21.4 ปี (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 21.4) ระยะเวลาในการประกอบอาชีพเกษตรกร ต่ำสุด 1 ปี และ สูงสุด 50 ปี โดยรูปแบบในการประกอบอาชีพเกษตรกรของกลุ่มตัวอย่าง สามารถจำแนกได้ดังนี้

1. รูปแบบปลูกเองขายเอง มากที่สุด (ร้อยละ 28.3)
2. รูปแบบสมาชิกศูนย์พัฒนาโครงการหลวง (ร้อยละ 23.8)
3. รูปแบบพันธะสัญญา (ร้อยละ 20.3)
4. รูปแบบผสมผสาน (ทำมากกว่า 1 รูปแบบ) (ร้อยละ 27.6) ซึ่งประกอบด้วยรูปแบบ

ปลูกเองขายเองพร้อมกับรูปแบบสมาชิกศูนย์พัฒนาโครงการหลวง รูปแบบปลูกเองขายเองพร้อมกับรูปแบบพันธะสัญญา รูปแบบสมาชิกศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพร้อมกับรูปแบบพันธะสัญญา และรูปแบบปลูกเองขายเองพร้อมกับรูปแบบสมาชิกศูนย์พัฒนาโครงการหลวง และรูปแบบพันธะสัญญา รายละเอียดแสดงในตารางที่ 2

การประกอบอาชีพเกษตรกรของกลุ่มตัวอย่างแต่ละรูปแบบนั้นพบว่า มีการปลูกพืชหลากหลายชนิดแตกต่างกัน การทำเกษตรกรรมรูปแบบสมาชิกศูนย์พัฒนาโครงการหลวง มีการปลูกพืชที่หลากหลายชนิดมากที่สุดถึง 8 ชนิด รองลงมา คือรูปแบบพันธะสัญญา มีการปลูกพืช 6 ชนิด และรูปแบบปลูกเองขายเอง มีการปลูกพืช 5 ชนิด ทั้งนี้มีพืช 1 ชนิดที่กลุ่มตัวอย่างที่ทำเกษตรกรรมรูปแบบสมาชิกศูนย์พัฒนาโครงการหลวง และรูปแบบพันธะสัญญามีการปลูกเหมือนกันคือถั่วแขก รายละเอียดแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป แสดงจำนวนคนและร้อยละ

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวนคน (n=113)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	96	84.9
หญิง	17	15.1
กลุ่มอายุ		
20 - 39 ปี	18	15.9
40 - 59 ปี	82	72.5
60 ปีขึ้นไป	13	11.6
(เฉลี่ย = 48.7 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 28.5 ค่าต่ำสุด 23 ปี ค่าสูงสุด 73 ปี)		
สถานภาพสมรส		
คู่	94	83.2
โสด	12	10.6
หม้าย	4	3.5
หย่า	2	1.8
แยก	1	0.9
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ไม่ได้ศึกษา	13	11.5
ระดับประถมศึกษา	79	69.9
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	12	10.6
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	2	1.8
ระดับอนุปริญญา	2	1.8
ระดับปริญญาตรี	5	4.4

ตารางที่ 2 : การประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม แสดงจำนวนคนและร้อยละ

ข้อมูลการประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม	จำนวนคน (n=113)	ร้อยละ
ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม		
น้อยกว่า 10 ปี	20	17.8
10 – 20 ปี	31	27.4
มากกว่า 20 ปี	62	54.8
(ค่าเฉลี่ย = 21.4 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 11.9 ค่าต่ำสุด 1ปีค่าสูงสุด 50 ปี)		
รูปแบบการทำเกษตรกรกรรม		
ปลูกเองขายเอง	32	28.3
สมาชิกศูนย์พัฒนาโครงการหลวง	27	23.8
พันธะสัญญา	23	20.3
มากกว่า 1 รูปแบบในช่วงเวลาเดียวกัน*	31	27.6

* ปลูกเองขายเองพร้อมกับสมาชิกศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปลูกเองขายเองพร้อมกับพันธะสัญญา
สมาชิกศูนย์พัฒนาโครงการหลวงกับพันธะสัญญา
ปลูกเองขายเองพร้อมกับสมาชิกศูนย์พัฒนาโครงการหลวงและพันธะสัญญา

ตารางที่ 3 : ชนิดของพืชที่ปลูก ในการทำเกษตรกรกรรมแต่ละรูปแบบ

รูปแบบการทำเกษตรกรกรรม	ชนิดพืชที่ปลูก
สมาชิกศูนย์พัฒนาโครงการหลวง	1. ค่าน้ำฮ่องกง 2. แตงกวาญี่ปุ่น 3. ถั่วแขก 4. ปวยเล้ง 5. พริกเม็กซิกัน 6. มะเขือก้านเขียว 7. มะเขือเทศเชอริ 8. มะเขือเทศโทมัส
พันธะสัญญา	1. กะหล่ำ 2. ถั่วแขก 3. ผักกาดขาวปลี 4. ถั่วแระ 5. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 6. ข้าวโพดหวาน
ปลูกเองขายเอง	1. กระเทียม 2. ข้าวเหนียว 3. ถั่วลิสง 4. พริกหนุ่ม 5. หอมแดง

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลเกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

การทำเกษตรกรรมของกลุ่มตัวอย่างบ้านแม่แพะ ได้มีการนำสารเคมีกำจัดศัตรูพืชมาช่วยเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เพราะสามารถกำจัดศัตรูพืชได้ผลเป็นอย่างดี และมีความคงทนสามารถออกฤทธิ์กำจัดศัตรูพืชได้เป็นระยะเวลานาน รวมทั้งประหยัดเวลาและแรงงานของเกษตรกร ข้อมูลการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของกลุ่มตัวอย่างนำเสนอเป็น 3 ส่วนดังนี้

3.1 ความรู้เรื่องสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

3.2 การแพ้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

3.3 การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

3.1 ความรู้เรื่องสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เคยได้รับความรู้เรื่องสารเคมีกำจัดศัตรูพืช (ร้อยละ 96.5) โดยได้รับความรู้จากศูนย์พัฒนาโครงการหลวงมากที่สุด (ร้อยละ 74.3) รองลงมาได้รับความรู้จากสถานีอนามัย (ร้อยละ 31.9) ซึ่งความรู้ที่ได้รับ เป็นเรื่องการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชมากที่สุด (ร้อยละ 81.4) รองลงมาคือ ความรู้เกี่ยวกับข้อปฏิบัติในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ถูกต้อง (ร้อยละ 70.8) รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4

3.2 การแพ้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

กลุ่มตัวอย่าง 64 คน (ร้อยละ 56.6) เคยแพ้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช อาการแพ้ที่พบมากที่สุด 5 อันดับแรกคือ อาการผื่นคันตามผิวหนัง จำนวน 41 คน (ร้อยละ 36.5) รองลงมาคือ อาการปวดศีรษะและวิงเวียนศีรษะ 30 คน (ร้อยละ 26.5) ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ 21 คน (ร้อยละ 18.6) คลื่นไส้ อาเจียน 11 คน (ร้อยละ 9.7) ง่วงนอน และเจ็บคอ คอแห้ง อย่างละ 8 คนเท่ากัน (ร้อยละ 7.1) รายละเอียดแสดงในตารางที่ 5

3.3 การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ซื้อสารเคมีกำจัดศัตรูพืชจากร้านค้า (ร้อยละ 46.0) โดยมีการอ่านฉลากก่อนซื้อ (ร้อยละ 97.3) ข้อมูลรายละเอียดของฉลากที่อ่านมากที่สุด คือชื่อสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ในการผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชแต่ละครั้ง จะผสมตามที่ฉลากกำหนด (ร้อยละ 89.4) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช 2 ชนิดขึ้นไป โดยเป็นสารเคมีประเภทกำจัดวัชพืช และสารเคมีประเภทกำจัดแมลงศัตรูพืชมากที่สุด (ร้อยละ 48.6) รายละเอียดแสดงในภาคผนวก จ

ตารางที่ 4 : ความรู้เรื่องสารเคมีกำจัดศัตรูพืช แสดงจำนวนคนและร้อยละ

ข้อมูลความรู้	จำนวนคน	ร้อยละ
การได้รับความรู้เรื่องสารเคมีกำจัดศัตรูพืช(n=113)		
เคยได้รับ	109	96.5
ไม่เคยได้รับ	4	3.5
หน่วยงานที่ให้ความรู้เรื่องสารเคมีกำจัดศัตรูพืช(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง	84	74.3
สถานีอนามัย	36	31.9
ร้านที่จำหน่ายสารเคมีกำจัดศัตรูพืชทั่วไป	16	14.2
บริษัทที่สังกัด	11	9.7
ความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืช (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
การป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	92	81.4
ข้อปฏิบัติในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ถูกต้อง	80	70.8
ชนิดของสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	67	59.3
การเข้าสู่ร่างกายของสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	64	56.6
ระดับความเป็นพิษของสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	38	33.6
ความรู้เรื่องอื่นๆ เช่น ราคาสินค้า การสังเกตสารเคมีที่หมดอายุ	6	5.3

ตารางที่ 5 : การแพ้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช แสดงจำนวนคนและร้อยละ

ข้อมูลการแพ้สารเคมี	จำนวนคน	ร้อยละ
การแพ้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช (n=113)		
เคยแพ้	64	56.6
ไม่เคยแพ้	49	43.4
อาการแพ้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ผื่นคันตามผิวหนัง	41	36.3
ปวดศีรษะและเวียนศีรษะ	30	26.5
ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ	21	18.6
คลื่นไส้อาเจียน	11	9.7
ง่วงนอน	8	7.1
เจ็บคอคอแห้ง	8	7.1
แน่นหน้าอกหายใจลำบาก	6	5.3
เหงื่อออกมาก	5	5.5
น้ำตาไหล	4	3.5
ปวดท้องท้องเสีย	3	2.7
กล้ามเนื้อกระตุกมือสั่นตัวสั่น	2	1.8
เป็นลมหมดสติ	1	0.9
ชาปลายมือปลายเท้า	1	0.9

ส่วนที่ 4 : พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของกลุ่มตัวอย่างผู้ศึกษาทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ตามแบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ครั้ง และการสังเกตพฤติกรรม ตามแบบสังเกตพฤติกรรม จำนวน 3 ครั้ง

การสัมภาษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์จะระบุว่าได้มีการปฏิบัติพฤติกรรมดังกล่าวทุกครั้ง หรือ บางครั้ง หรือ ไม่ปฏิบัติ ตามแบบฟอร์มการสัมภาษณ์ (ภาคผนวก ก) ข้อมูลที่ได้ นำมาทำการวิเคราะห์โดยหากกลุ่มตัวอย่างปฏิบัติทุกครั้ง ถือว่ามีพฤติกรรมที่ถูกต้อง แต่หากปฏิบัติบางครั้ง หรือไม่ปฏิบัติ ถือว่ามีพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง

การสังเกตพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ผู้สังเกตจะทำการบันทึกพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของกลุ่มตัวอย่างรวม 3 ครั้ง แต่แต่ละครั้งห่างกันอย่างน้อย 1 สัปดาห์ ตามแบบบันทึกการสังเกต (ภาคผนวก ข) โดยหากมีการปฏิบัติพฤติกรรมดังกล่าว จะบันทึกด้วยสัญลักษณ์เครื่องหมายถูก (/) หากไม่ปฏิบัติ จะบันทึกด้วยสัญลักษณ์เครื่องหมายผิด (X) ผู้ศึกษานำข้อมูลที่บันทึกจากการสังเกตได้ทั้ง 3 ครั้งมาวิเคราะห์รวมกันก่อนว่ากลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติทุกครั้งที่สังเกต (เครื่องหมายถูกทั้ง 3 ครั้งที่สังเกต) หรือ ปฏิบัติบางครั้ง (มีทั้งเครื่องหมายถูกและผิดในการสังเกต 3 ครั้ง) หรือไม่ปฏิบัติ (เครื่องหมายผิด ทั้ง 3 ครั้งที่สังเกต) จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์ผลเช่นเดียวกับการวิเคราะห์ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยหากสังเกตพบว่ากลุ่มตัวอย่างปฏิบัติทุกครั้ง ถือว่าปฏิบัติถูกต้อง แต่หากปฏิบัติบางครั้ง หรือไม่ปฏิบัติ ถือว่าปฏิบัติไม่ถูกต้องเช่นกัน

พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในการศึกษารั้งนี้ แบ่งพฤติกรรมในการปฏิบัติตัวออกเป็น 3 ระยะ คือระยะก่อนการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชระยะระหว่างการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และ ระยะหลังการใช้สารเคมีกำจัดศัตรู โดยพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในแต่ละระยะ จะนำเสนอเป็น 4 กลุ่มพฤติกรรม คือ (1) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยการใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย (2) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยใช้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคล (3) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตรง และ (4) พฤติกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ตามลักษณะของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องในแต่ละระยะ

ผลการศึกษานำเสนอเป็น 6 ส่วน ดังนี้

4.1 พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของกลุ่มตัวอย่างทุกคน ที่ทำการศึกษา (n = 113) โดยแยกเป็น

4.2.1 ระยะก่อนการใช้

4.2.2 ระยะระหว่างการใช้

4.2.3 ระยะหลังการใช้

4.2.4 ภาพรวมระยะก่อนการใช้ ระยะระหว่างการใช้ และระยะหลังการใช้

4.2 พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการเกษตรกรรมรูปแบบปลูกเองขายเอง (n = 32) โดยแยกเป็น

4.2.1 ระยะก่อนการใช้

4.2.2 ระยะระหว่างการใช้

4.2.3 ระยะหลังการใช้

4.2.4 ภาพรวมระยะก่อนการใช้ ระยะระหว่างการใช้ และระยะหลังการใช้

4.3 พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการเกษตรกรรมรูปแบบสมาชิกศูนย์พัฒนาโครงการหลวง (n = 27) โดยแยกเป็น

4.3.1 ระยะก่อนการใช้

4.3.2 ระยะระหว่างการใช้

4.3.3 ระยะหลังการใช้

4.3.4 ภาพรวมระยะก่อนการใช้ ระยะระหว่างการใช้ และระยะหลังการใช้

4.4 พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของกลุ่มตัวอย่าง ที่ทำการเกษตรกรรมรูปแบบพันธะสัญญา (n = 23) โดยแยกเป็น

4.4.1 ระยะก่อนการใช้

4.4.2 ระยะระหว่างการใช้

4.4.3 ระยะหลังการใช้

4.4.4 ภาพรวมระยะก่อนการใช้ ระยะระหว่างการใช้ และระยะหลังการใช้

4.5 พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของกลุ่มตัวอย่าง ที่ทำการเกษตรกรรมพร้อมกันมากกว่า 1 รูปแบบ (n = 31) โดยแยกเป็น

4.5.1 ระยะก่อนการใช้

4.5.2 ระยะระหว่างการใช้

4.5.3 ระยะหลังการใช้

4.5.4 ภาพรวมระยะก่อนการใช้ ระยะระหว่างการใช้ และระยะหลังการใช้

4.6 ความแตกต่างของพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของกลุ่มตัวอย่าง ที่ทำการเกษตรกรรมแต่ละรูปแบบ

4.1 พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด 113 คน

4.1.1 ระยะก่อนการใช้ (ตารางที่ 6)

(1) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยการใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 ดังนี้คือ สวมเสื้อแขนยาว สวมรองเท้าน้ำบู๊ต สวมกางเกงขายาว สวมถุงมือยาว และสวมหมวกหรือมีผ้าโพกศีรษะ ตามลำดับ ส่วนพฤติกรรมที่ส่วนใหญ่ปฏิบัติถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 คือการใช้หน้ากากปิดปากและจมูก และสวมแว่นตาขณะผสมสารเคมีฯ ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (มากกว่าร้อยละ 80) มากกว่าไม่ถูกต้อง

(2) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยใช้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคล ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้องคือขณะที่มีการผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช กลุ่มตัวอย่างไม่รับประทานขนมหรือของขบเคี้ยว (ร้อยละ 97.3 และ 94.6) ไม่รับประทานอาหาร (ร้อยละ 94.6 และ 97.3) ไม่ดื่มน้ำ (ร้อยละ 94.6 และ 97.3) และไม่สูบบุหรี่ (ร้อยละ 92.0 และ 94.6) ตามลำดับ แต่ปฏิบัติถูกต้องน้อยในประเด็นของการทำความสะอาดบริเวณที่ผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชทันทีเมื่อผสมเสร็จ ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (มากกว่าร้อยละ 80) มากกว่าไม่ถูกต้อง

(3) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตรง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 ดังนี้คือ เมื่อร่างกายถูกสารเคมีฯ มีการล้างด้วยน้ำสะอาด มีการตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องมือก่อนการฉีดพ่น ผสมสารเคมีฯ ในที่โล่งแจ้ง ไม่ผสมสารเคมีฯ ในห้องที่ปิดสนิท ไม่ใช่มือเปล่าในการคนสารเคมีฯ และไม่ใช้ปากเปิดขวดยาหรือซองยาบรรจุสารเคมีฯ พฤติกรรมที่พบว่าข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่ปฏิบัติถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 แต่ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตส่วนใหญ่ปฏิบัติถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80 คือ ยืนอยู่เหนือลมขณะผสมสารเคมีฯ (ร้อยละ 84.1 และ 76.1 ตามลำดับ) พฤติกรรมที่พบว่าข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ส่วนใหญ่ปฏิบัติถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 แต่ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ปฏิบัติถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80 คือ การใช้เครื่องมือชั่ง ตวง วัด ปริมาณสารเคมีฯ ก่อนการผสม และผสมสารเคมีตามสัดส่วนที่กำหนด

ส่วนพฤติกรรมป้องกันการอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูโดยตรงอื่นๆ มีการปฏิบัติถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 และมีพฤติกรรมที่มีการปฏิบัติไม่ถูกต้อง มากกว่าถูกต้อง คือไม่ผสมสารเคมีหลายๆชนิดในถังเดียวกัน และผสมสารเคมีฯในห้องที่เปิดระบายอากาศ ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมปฏิบัติที่ถูกต้อง (น้อยกว่าร้อยละ 80.0) มากกว่าไม่ถูกต้อง

(4) พฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการป้องกันการอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในระยะก่อนการใช้ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องโดยมีการศึกษาชนิดของสารเคมีฯ ให้เหมาะสมกับชนิดของแมลงศัตรูพืช (ร้อยละ 92.0 และ 98.2) มีการอ่านคำแนะนำงานเข้าใจก่อนการใช้สารเคมีฯ (ร้อยละ 86.7 และ 92.0) มีการสำรวจชนิดและจำนวนของแมลงที่ระบาด (ร้อยละ 82.3เท่ากัน) และมีการเลือกใช้สารเคมีฯ ตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ 78.7 และ 86.7) ตามลำดับ โดยในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้อง (มากกว่าร้อยละ 80) มากกว่าไม่ถูกต้อง

พฤติกรรมป้องกันการอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด 113 คน ในระยะก่อนการใช้ในภาพรวมพบว่า ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตมีความแตกต่างกัน โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องร้อยละ 79.1 ในขณะที่ข้อมูลจากการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องสูงกว่า (ร้อยละ 84.2) ทั้งนี้พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 คือ พฤติกรรมป้องกันการอันตราย โดยการใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย พฤติกรรมป้องกันการอันตรายโดยใช้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคล และ พฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการป้องกันการอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในระยะก่อนการใช้ ส่วนพฤติกรรมป้องกันการอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตรงนั้น ส่วนใหญ่ปฏิบัติได้ถูกต้องน้อยกว่า ร้อยละ 80.0

ตารางที่ 6 : พฤติกรรมในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ระยะก่อนการใช้
ของกลุ่มตัวอย่างทุกคน (n = 113) แสดงจำนวนคน และ ร้อยละ

พฤติกรรมในการป้องกันอันตรายฯ	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมภาษณ์		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
การใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย				
สวมเสื้อแขนยาว	113 (100)	0 (0.0)	111 (98.2)	2 (1.8)
สวมรองเท้าน้ำบูท	111 (98.2)	2 (1.8)	110 (97.3)	3 (2.7)
สวมกางเกงขายาว	109 (96.4)	4 (3.6)	111 (98.2)	2 (1.8)
สวมถุงมือยาว	100 (88.4)	13 (11.6)	100 (88.4)	13 (11.6)
สวมหมวกผ้าโพกศีรษะ	93 (82.3)	20 (17.7)	96 (84.9)	17 (15.1)
ใช้หน้ากากปิดปากและจมูก	87 (77.0)	26 (23.0)	81 (71.7)	32 (28.3)
สวมแว่นตา	34 (30.0)	79 (70.0)	54 (47.8)	59 (52.2)
รวม	647 (81.8)	144 (18.2)	658 (83.8)	133 (16.2)
สุขวิทยาส่วนบุคคล				
ไม่รับประทานขนม ของขบเคี้ยว	110 (97.3)	3 (2.7)	107 (94.6)	6 (5.4)
ไม่รับประทานอาหาร	107 (94.6)	6 (5.4)	110 (97.3)	3 (2.7)
ไม่ดื่มน้ำ	107 (94.6)	6 (5.4)	103 (91.1)	10 (8.9)
ไม่สูบบุหรี่	104 (92.0)	9 (8.0)	107 (94.6)	6 (5.4)
ทำความสะอาดบริเวณที่ผสมสารเคมีฯ ทันที เมื่อผสมเสร็จ	65 (57.5)	48 (42.5)	92 (81.4)	21 (18.6)
รวม	493 (87.3)	72 (12.7)	519 (91.1)	46 (8.1)
การป้องกันการสัมผัสสารเคมีโดยตรง				
เมื่อร่างกายถูกสารเคมีฯ มีการล้างด้วยน้ำ สะอาด	109 (96.4)	4 (3.6)	105 (92.9)	8 (7.1)
ตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องมือก่อนการฉีดพ่น	107 (94.6)	6 (5.4)	108 (95.5)	5 (4.5)
ผสมสารเคมีฯ ในที่โล่งแจ้ง	105 (92.9)	8 (7.1)	103 (91.1)	10 (8.9)
ไม่ผสมสารเคมีฯ ในห้องที่ปิดสนิท	103 (91.1)	10 (8.9)	99 (87.6)	14 (12.4)
ไม่ใช้มือเปล่าในการคนสารเคมีฯ	103 (91.1)	10 (8.9)	103 (91.1)	10 (8.9)
ไม่ใช้ปากเปิดขวดยา/ซองยาบรรจุสารเคมีฯ	97 (85.8)	16 (14.2)	105 (92.9)	8 (7.1)

ตารางที่ 6 (ต่อ)

พฤติกรรมในการป้องกันอันตรายฯ ขณะผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมภาษณ์		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
การป้องกันการสัมผัสสารเคมีโดยตรง(ต่อ)				
ยืนอยู่เหนือลม	95 (84.1)	18 (15.9)	86 (76.1)	27 (23.9)
ใช้เครื่องมือซึ่ง ตวง วัด ปริมาณสารเคมีฯ ก่อน การผสม	88 (77.9)	25 (22.1)	98 (86.7)	15 (13.3)
ผสมสารเคมีฯ ตามสัดส่วนที่กำหนด	79 (69.9)	34 (30.1)	101 (89.3)	12 (10.7)
ผสมสารเคมีฯ ในถังก่อนเทใส่เครื่องพ่น ผ่านตะแกรง	71 (62.8)	42 (37.2)	89 (78.7)	24 (21.3)
เมื่อสารเคมีฯ หกรดเสื้อผ้า รีบเปลี่ยนชุดใหม่ ทันที	60 (53.1)	53 (46.9)	84 (74.3)	29 (25.7)
ไม่ผสมสารเคมีฯ หลายๆ ชนิดในถังเดียวกัน	28 (24.8)	85 (75.2)	47 (41.6)	66 (58.4)
ผสมสารเคมีฯ ในห้องที่เปิดระบายอากาศ	25 (22.1)	88 (77.9)	43 (38.1)	70 (61.9)
รวม	1,070 (72.8)	399 (27.2)	1,171 (79.7)	298 (20.3)
พฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้อง				
ศึกษาชนิดของสารเคมีฯ ให้เหมาะสมกับ ชนิดของแมลงศัตรูพืช	104 (92.0)	9 (8.0)	111 (98.2)	2 (1.8)
อ่านคำแนะนำงานเข้าใจก่อนใช้สารเคมีฯ	98 (86.7)	15 (13.3)	104 (92.0)	9 (8.0)
สำรวจชนิดและจำนวนของแมลงที่ระบาด	93 (82.3)	20 (17.7)	93 (82.3)	20 (17.7)
เลือกใช้สารเคมีฯ ตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่	89 (78.8)	24 (21.3)	98 (86.7)	15 (13.3)
รวม	384 (84.9)	68 (15.1)	406 (89.8)	46 (10.2)
รวมทั้งหมด	2,594	683	2,759	518
	(79.1)	(20.9)	(84.2)	(15.8)

4.1.2 ระยะระหว่างการใช้ (ตารางที่ 7)

(1) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยการใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 ดังนี้คือ ระหว่างพันสารเคมีมีการ สวมรองเท้าบู๊ท สวมเสื้อแขนยาว สวมกางเกงขายาว สวมถุงมือยาว และสวมหมวกหรือมีผ้าโพกศีรษะ ตามลำดับ ส่วนพฤติกรรมที่ส่วนใหญ่ปฏิบัติถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 คือการสวมอุปกรณ์ครอบปากหรือจมูก และสวมแว่นตาหรือที่ครอบตา ตามลำดับ ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (มากกว่า ร้อยละ 80) มากกว่าไม่ถูกต้อง

(2) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยใช้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคล ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้อง คือขณะที่มีการพันสารเคมีฯ กลุ่มตัวอย่างไม่หยุดพักสูบบุหรี่ (ร้อยละ 84.0 และ 81.4) ไม่หยุดพักดื่มน้ำ (ร้อยละ 80.5 และ 73.4) ไม่หยุดพักรับประทานอาหาร (ร้อยละ 77.8 และ 73.4) และ มีการเปลี่ยนเสื้อผ้าที่สวมใส่ ขณะที่พันสารเคมีฯทุกครั้ง เวลาพักรับประทานอาหาร (ร้อยละ 66.3 และ 74.3) ตามลำดับ ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (น้อยกว่าร้อยละ 80.0) มากกว่าไม่ถูกต้อง

(3) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตรง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 ดังนี้คือ ในระหว่างพันสารเคมีฯ บริเวณที่พ่น ไม่มีเด็กอยู่ใกล้ ไม่ใช้ปากเป่าหรือดูด หัวฉีดพ่นเมื่อมีสิ่งอุดตัน บริเวณที่พ่นไม่มีสัตว์เลี้ยงอยู่ใกล้ ขณะที่พ่นยืนอยู่เหนือลม ไม่ใช้มือขยี้ตา ขณะพ่น หยุดพ่นเพื่อตรวจสอบเครื่องพ่นสารเคมีฯทันที เมื่อสารเคมีไหลออกไม่สม่ำเสมอ ทำความสะอาดร่างกายทันทีเมื่อสารเคมีฯปนเปื้อนร่างกาย และพันสารเคมีฯในขณะที่ลมสงบ ส่วนพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารเคมีโดยตรงอื่นๆ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าข้อมูลที่ได้จากการสังเกตส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 (ร้อยละ 81.4) มากกว่าข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ที่ปฏิบัติถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80 (ร้อยละ 73.2)

(4) พฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชระหว่างการ ใช้ พบว่าข้อมูลจากการสัมภาษณ์มีพฤติกรรมที่ถูกต้องน้อยกว่าข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพบว่า เช่นมีการหยุดพ่นสารเคมีฯทันที เมื่อมีอาการผื่นคันขณะพ่น (ร้อยละ 73.4 และ 88.4) เวลาหยุดพัก ไม่ได้อยู่ในบริเวณเดียวกันกับที่พ่นสารเคมีฯ (ร้อยละ 67.2 และ 75.2) และไม่ปฏิบัติงานในขณะที่พ่นสารเคมีฯเพียงลำพังคนเดียว (ร้อยละ 8.8 และ 29.2) และมีพฤติกรรมที่ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และที่ได้จากการสังเกต มีการปฏิบัติถูกต้องเท่ากัน คือมีการเตรียมอุปกรณ์

ปฐมพยาบาลไว้ในสถานที่พ่นสารเคมีฯ (ร้อยละ 37.1) โดยในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (น้อยกว่าร้อยละ 80.0) มากกว่าไม่ถูกต้อง

พฤติกรรมกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด 113 คน ในระยะระหว่างการใช้ ในภาพรวมพบว่า ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตมีความแตกต่างกัน โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง ร้อยละ 72.0 ในขณะที่ข้อมูลจากการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องสูงกว่า (ร้อยละ 77.3) ทั้งนี้ พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 คือพฤติกรรมกรรมการป้องกันอันตรายโดยการใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย ส่วนพฤติกรรมกรรมการป้องกันอันตรายโดยใช้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคล และ พฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชระหว่างการใช้ ปฏิบัติได้ถูกต้องน้อยกว่า ร้อยละ 80.0 สำหรับพฤติกรรมกรรมการป้องกันอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืช โดยตรงนั้น ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 แต่ข้อมูลจากการสังเกตพบว่า ปฏิบัติได้ถูกต้องมากกว่า ร้อยละ 80.0

ตารางที่ 7 : พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ระยะระหว่างการใช้สารเคมีฯ ของกลุ่มตัวอย่างทุกคน (n = 113) แสดงจำนวนคน และร้อยละ

พฤติกรรมกรรมการป้องกันอันตรายฯ ระหว่างพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมผัส		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
การใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย				
สวมรองเท้าบูท	109 (96.4)	4 (3.6)	109 (96.4)	4 (3.6)
สวมเสื้อแขนยาว	106 (93.8)	7 (6.2)	109 (96.4)	4 (3.6)
สวมกางเกงขายาว	103 (91.1)	10 (8.9)	110 (97.3)	3 (2.7)
สวมถุงมือยาว	99 (87.6)	14 (12.4)	111 (98.2)	2 (1.8)
สวมหมวก/ผ้าโพกศีรษะ	98 (86.7)	15 (13.3)	106 (93.8)	7 (6.2)
สวมอุปกรณ์ครอบปาก/จมูก	86 (76.1)	27 (23.9)	80 (70.7)	33 (29.3)
สวมแว่นตาที่ครอบตา	42 (37.1)	71 (62.9)	23 (20.3)	90 (79.7)
รวม	643 (81.3)	148 (18.7)	648 (81.9)	143 (18.1)
สุขวิทยาส่วนบุคคล				
ไม่หยุดพักสูบบุหรี่	95 (84.0)	18 (16.0)	92 (81.4)	21 (18.6)
ไม่หยุดพักดื่มน้ำ	91 (80.5)	22 (19.5)	83 (73.4)	30 (26.6)
ไม่หยุดพักรับประทานอาหาร	88 (77.8)	25 (22.2)	83 (73.4)	30 (26.6)
เวลาพักรับประทานอาหารจะเปลี่ยนเสื้อผ้าที่สวมใส่ขณะพ่นสารเคมีฯ ก่อนทุกครั้ง	75 (66.3)	38 (33.7)	84 (74.3)	29 (29.7)
รวม	349 (77.2)	103 (22.8)	342 (75.7)	110 (24.3)
การป้องกันการสัมผัสสารเคมีโดยตรง				
บริเวณที่พ่นสารเคมีฯ ไม่มีเด็กอยู่ใกล้ๆ	104 (92.0)	9 (8.0)	110 (97.3)	3 (2.7)
ไม่ใช่ปากเป่าหรือดูดหัวฉีดพ่น เมื่อมีสิ่งอุดตัน	103 (91.1)	10 (8.9)	110 (97.3)	3 (2.7)
บริเวณที่พ่นฯ ไม่มีสัตว์เลี้ยงอยู่ใกล้ๆ	102 (90.2)	11 (9.8)	106 (93.8)	7 (6.2)
ยืนอยู่เหนือลมขณะฉีดพ่นสารเคมีฯ	94 (83.1)	19 (16.9)	94 (83.1)	19 (16.9)
ไม่ใช่มีมือชี้ตาขณะพ่นสารเคมีฯ	94 (83.1)	19 (16.9)	103 (91.1)	10 (8.9)
หยุดพ่นเพื่อตรวจสอบเครื่องพ่นสารเคมีฯ ทันทีเมื่อสารเคมีไหลออกไม่สม่ำเสมอ	92 (81.4)	21 (18.6)	96 (84.9)	17 (15.1)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

พฤติกรรมกำป้องกันอันตรายฯ ระหว่างพนสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมภาษณ์		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
การป้องกันการสัมผัสสารเคมีโดยตรง (ต่อ)				
ทำความสะอาดร่างกายทันทีเมื่อสารเคมีฯ ปนเปื้อนร่างกายขณะพ่น	91 (80.5)	22 (19.5)	100 (88.4)	13 (11.6)
พนสารเคมีฯ ในขณะที่ลมสงบ	91 (80.5)	22 (19.5)	95 (84.0)	18 (16.0)
หยุดพนสารเคมีฯ ทันทีขณะที่ลมแรง	76 (67.2)	37 (32.8)	72 (63.7)	41 (36.3)
ไม่ใช้มือเกาผิวหนังขณะพ่นสารเคมีฯ	72 (63.7)	41 (36.3)	87 (76.9)	26 (23.1)
พนสารเคมีกำจัดศัตรูพืชช่วงเช้าตั้งแต่เวลา 6.00 - 10.00 น.	66 (58.4)	47 (41.6)	95 (84.0)	18 (16.0)
พนสารเคมีกำจัดศัตรูพืชช่วงเวลาบ่าย หลังเวลา 16.00 น.	52 (46.0)	61 (54.0)	67 (59.2)	46 (40.8)
ไม่พนสารเคมีฯ ขณะที่ลมแปรปรวน เปลี่ยนทิศทาง	39 (34.5)	74 (65.5)	61 (53.9)	52 (46.1)
รวม	1076 (73.2)	393 (26.8)	1196 (81.4)	273 (18.6)
พฤติกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง				
หยุดพนสารเคมีฯ ทันที เมื่อมีอาการผิปกติ ขณะพ่น	83 (73.4)	30 (26.6)	100 (88.4)	13 (11.6)
เวลาหยุดพัก ไม่ได้อยู่บริเวณเดียวกันกับที่พ่น สารเคมีฯ	76 (67.2)	37 (32.8)	85 (75.2)	28 (24.8)
เตรียมอุปกรณ์ปฐมพยาบาลไว้ในสถานที่พ่น สารเคมีฯ	42 (37.1)	71 (62.9)	42 (37.1)	71 (62.9)
ไม่ปฏิบัติงานในขณะที่พ่นสารเคมีฯ เพียงลำพัง คนเดียว	10 (8.8)	103 (91.2)	33 (29.2)	80 (70.8)
รวม	211 (46.7)	241 (53.3)	260 (57.5)	192 (42.5)
รวมทั้งหมด	2,279 (72.0)	885 (28.0)	2,446 (77.3)	718 (22.7)

4.1.3 ระยะเวลาหลังการใช้ (ตารางที่ 8)

(1) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยใช้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคล ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้อง โดยหลังการพ่นสารเคมีฯ เสร็จ มีการอาบน้ำทันที (ร้อยละ 92.0 และ 95.5) ซักเสื้อผ้าที่ใช้สวมใส่ทันที (ร้อยละ 86.7 และ 90.2) สระผมทันที (ร้อยละ 83.1 และ 90.2) และเปลี่ยนเสื้อผ้าชุดใหม่ทันที (ร้อยละ 76.9 และ 87.6) ตามลำดับ ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0

(2) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตรง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้อง โดยมีการเก็บสารเคมีฯ และอุปกรณ์ไว้ในที่ปลอดภัยห่างไกลจากเด็กและสัตว์เลี้ยง (ร้อยละ 97.3 และ 96.4) พ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ผสมแล้วจนหมด (ร้อยละ 83.2 และ 93.8) และไม่เข้าไปตรวจดูแมลงศัตรูพืชทันทีหลังใช้สารเคมีฯ (ร้อยละ 72.6 และ 80.5) ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0

(3) พฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหลังการใช้ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องโดยไม่เผาภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่มีความดันภายในขวด (ร้อยละ 92.9 และ 93.8) ไม่เผาภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่ทำจากพลาสติก (ร้อยละ 88.4 และ 89.3) ไม่ล้างภาชนะหรืออุปกรณ์พ่นสารเคมีฯ ลงในแม่น้ำลำคลองหรือบ่อน้ำ (ร้อยละ 85.8 และ 88.5) มีการล้างภาชนะหรืออุปกรณ์พ่นสารเคมีฯ ให้สะอาดก่อนเก็บ (ร้อยละ 75.2 และ 85.0) และทิ้งภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่ใช้หมดแล้วลงในหลุม แล้วกลบดินมิดชิด (ร้อยละ 46.9 และ 48.7) ตามลำดับ พฤติกรรมที่ปฏิบัติถูกต้องน้อยที่สุดคือ การทูลบทำลายภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่ใช้หมดแล้ว โดยในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0

พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด 113 คน ในระยะเวลาหลังการใช้ในภาพรวมพบว่า ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตมีความแตกต่างกัน โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องร้อยละ 73.8 ในขณะที่ข้อมูลจากการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องสูงกว่า (ร้อยละ 79.6) ทั้งนี้ พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 คือ พฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยใช้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคล และพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตรง ส่วนพฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหลังการใช้ ปฏิบัติได้ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0

ตารางที่ 8 : พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ระยะหลังการใช้สารเคมีฯ ของกลุ่มตัวอย่างทุกคน (n = 113) แสดงจำนวนคน และร้อยละ

พฤติกรรมการป้องกันอันตรายฯ หลังการใช้สารเคมีฯ	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมภาษณ์		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
สุขวิทยาส่วนบุคคล				
อาบน้ำทันที หลังการพ่นสารเคมีฯ	104 (92.0)	9 (8.0)	108 (95.5)	5 (4.5)
ซักเสื้อผ้าที่ใช้สวมใส่ หลังการพ่นสารเคมีฯ ทันที	98 (86.7)	15 (13.3)	102 (90.2)	11 (9.8)
สระผมทันทีหลังการพ่นสารเคมีฯ	94 (83.1)	19 (16.9)	104 (92.0)	9 (8.0)
เปลี่ยนเสื้อผ้าชุดใหม่ทันทีหลังพ่นสารเคมีฯ	87 (76.9)	26 (23.1)	99 (87.6)	14 (12.4)
รวม	383 (84.7)	69 (15.3)	413 (91.4)	39 (8.6)
การป้องกันการสัมผัสสารเคมีโดยตรง				
เก็บสารเคมีฯ และอุปกรณ์ในที่ปลอดภัย ห่างไกลจากเด็ก และสัตว์เลี้ยง	110 (97.3)	3 (2.7)	109 (96.4)	4 (3.6)
พ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ผสมแล้วจนหมด	94 (83.2)	19 (16.8)	106 (93.8)	7 (6.2)
ไม่เข้าไปตรวจดูแมลงศัตรูพืชทันทีหลังใช้สารเคมี	82 (72.6)	31 (27.4)	91 (80.5)	22 (19.5)
รวม	286 (84.4)	53 (15.6)	306 (90.3)	33 (9.7)
พฤติกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง				
ไม่เผาภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่มีความดันภายใน ขวด	105 (92.9)	8 (7.1)	106 (93.8)	7 (6.2)
ไม่เผาภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่ทำจากพลาสติก	100 (88.4)	13 (11.6)	101 (89.3)	12 (10.7)
ไม่ล้างภาชนะ/อุปกรณ์พ่นสารเคมีฯ ลงในแม่น้ำ ลำคลอง บ่อน้ำ	97 (85.8)	16 (14.2)	100 (88.5)	13 (11.5)
ล้างภาชนะ/อุปกรณ์พ่นสารเคมีฯ ให้สะอาดก่อน เก็บ	85 (75.2)	28 (24.8)	96 (85.0)	17 (15.0)
ทิ้งภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่ใช้หมดแล้วลงใน หลุม แล้วกลบดินมิดชิด	53 (46.9)	60 (53.1)	55 (48.7)	58 (51.3)
ทุบทำลายภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่ใช้หมดแล้ว	26 (23.0)	87 (77.0)	37 (32.7)	76 (67.3)
รวม	510 (64.5)	281 (35.5)	540 (68.3)	251 (31.7)
รวมทั้งหมด	1,168 (73.8)	414 (26.2)	1,259 (79.6)	323 (20.4)

4.1.4 ภาพรวมระยะก่อนการใช้ ระหว่างการใช้ และหลังการใช้ (ตารางที่ 9)

พฤติกรรมป้องกันการอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 113 คน ในภาพรวม ทั้งระยะก่อนการใช้ ระยะระหว่างการใช้ และระยะหลังการใช้พบว่า ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตมีความแตกต่างกัน โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องร้อยละ 75.3 ในขณะที่ข้อมูลจากการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องสูงกว่า (ร้อยละ 80.6) ทั้งนี้ พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 คือพฤติกรรมระยะก่อนการใช้ ที่ได้ข้อมูลจากการสังเกต (ร้อยละ 84.2) ส่วนพฤติกรรมระยะก่อนการใช้ ที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พฤติกรรมระยะระหว่างการใช้ และพฤติกรรมระยะหลังการใช้ ที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต ปฏิบัติได้ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0

ตารางที่ 9 : พฤติกรรมป้องกันการอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ระยะก่อน ระยะระหว่าง และระยะหลัง การใช้สารเคมีฯ ของกลุ่มตัวอย่างทุกคน (n = 113) แสดงจำนวนคน และร้อยละ

พฤติกรรมป้องกันการอันตรายฯ หลังการใช้สารเคมีฯ	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมภาษณ์		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
ระยะก่อนการใช้สารเคมีฯ	2,594 (79.1)	683 (20.9)	2,759 (84.2)	518 (15.8)
ระยะระหว่างการใช้สารเคมีฯ	2,279 (72.0)	885 (28.0)	2,446 (77.3)	718 (22.7)
ระยะหลังการใช้สารเคมีฯ	1,168 (73.8)	414 (26.2)	1,259 (79.6)	323 (20.4)
รวม	6,041 (75.3)	1,982 (24.7)	6,464 (80.6)	1,559 (19.4)

4.2 พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ของกลุ่มตัวอย่าง รูปแบบปลูกเองขายเอง 32 คน

4.2.1 ระยะเวลาการใช้ (ตารางที่ 10)

(1) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยการใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 ดังนี้ ในขณะที่ผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีการสวมเสื้อแขนยาว สวมรองเท้ายูท สวมกางเกงขายาว สวมถุงมือยาว และสวมหมวกหรือมีผ้าโพกศีรษะ ตามลำดับ พฤติกรรมที่พบว่าข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่ปฏิบัติถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 แต่ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตส่วนใหญ่ปฏิบัติถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 คือการใช้หน้ากากปิดปากและจมูก (ร้อยละ 81.2 และ 56.2 ตามลำดับ) ส่วนพฤติกรรมที่ส่วนใหญ่ปฏิบัติถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 คือสวมแว่นตา ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่า ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (ร้อยละ 86.1) ซึ่งมากกว่าข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ที่ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องเพียงร้อยละ 77.2

(2) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยใช้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคล ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้อง โดยขณะที่มีการผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช กลุ่มตัวอย่างไม่รับประทานอาหาร และไม่ดื่มน้ำ มีจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 96.8 เท่ากัน) ไม่รับประทานขนมหรือของขบเคี้ยว (ร้อยละ 96.8 และ 78.1) ไม่สูบบุหรี่ (ร้อยละ 90.6 และ 96.8) และทำความสะอาดบริเวณที่ผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชทันทีเมื่อผสมเสร็จ (ร้อยละ 62.5 และ 71.8) ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (มากกว่าร้อยละ 80.0) มากกว่าไม่ถูกต้อง

(3) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตรง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 ดังนี้คือ ใช้เครื่องมือ ชั่ง ตวง วัด ปริมาณสารเคมีฯ ก่อนการผสม มีการตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องมือก่อนการฉีดพ่น เมื่อร่างกายถูกสารเคมีฯ มีการล้างด้วยน้ำสะอาด มีการผสมสารเคมีฯ ในที่โล่งแจ้ง ไม่ใช้ปากเปิดขวดยาหรือซองยาบรรจุสารเคมีฯ ไม่ผสมสารเคมีฯ ในห้องที่ปิดสนิท และยืนอยู่เหนือลมขณะที่มีการผสมสารเคมีฯ พฤติกรรมที่พบว่าข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่ปฏิบัติถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 แต่ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตส่วนใหญ่ปฏิบัติถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 คือการใช้มือเปล่าในการคนสารเคมีฯ (ร้อยละ 90.0 และ 50.0 ตามลำดับ) พฤติกรรมที่พบว่าข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ส่วนใหญ่ปฏิบัติถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 แต่ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่ปฏิบัติถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 คือการผสมสารเคมีฯ ตามสัดส่วนที่กำหนด (ร้อยละ 87.5 และ 78.1 ตามลำดับ) ส่วนพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัส

สารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตรงอื่นๆ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (น้อยกว่าร้อยละ 80.0) มากกว่าไม่ถูกต้อง

(4) พฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชก่อนการใช้ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง โดยมีการอ่านคำแนะนำงานเข้าใจก่อนการใช้สารเคมีฯ (ร้อยละ 96.8 และ 100) มีการศึกษาชนิดของสารเคมีฯ ให้เหมาะสมกับชนิดของแมลงศัตรูพืช (ร้อยละ 90.6 เท่ากัน) เลือกใช้สารเคมีฯ ตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ 84.4 เท่ากัน) และมีการสำรวจชนิดและจำนวนของแมลงที่ระบาด (ร้อยละ 84.4 และ 78.1) ตามลำดับ โดยในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (มากกว่าร้อยละ 80.0) มากกว่าไม่ถูกต้อง

พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ของกลุ่มตัวอย่างที่ทำกรเกษตรกรรมรูปแบบปลูกเองขายเอง ทั้งหมด 32 คน ในระยะก่อนการใช้ ในภาพรวมพบว่า ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตมีความแตกต่างกัน โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องร้อยละ 82.0 ในขณะที่ข้อมูลจากการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องต่ำกว่า (ร้อยละ 79.8) ทั้งนี้ พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 คือ พฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยใช้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคล และ พฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในระยะก่อนการใช้ ส่วนพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตรงนั้น ส่วนใหญ่ปฏิบัติได้ถูกต้องน้อยกว่า ร้อยละ 80.0 สำหรับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยการใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่าส่วนใหญ่ปฏิบัติถูกต้องมากกว่า ร้อยละ 80.0 แต่ข้อมูลจากการสังเกต พบว่าส่วนใหญ่ปฏิบัติถูกต้องน้อยกว่า ร้อยละ 80.0

ตารางที่ 10 : พฤติกรรมในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ระยะก่อนการใช้
ของกลุ่มตัวอย่างรูปแบบปลูกเองขายเอง (n = 32) แสดงจำนวนคน และ ร้อยละ

พฤติกรรมในการป้องกันอันตรายฯ ขณะผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมภาษณ์		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
การใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย				
สวมเสื้อแขนยาว	32 (100.0)	0 (0.0)	30 (93.7)	2 (4.3)
สวมรองเท้ายูท	32 (100.0)	0 (0.0)	31 (96.8)	1 (3.2)
สวมกางเกงขายาว	32 (100.0)	0 (0.0)	31 (96.8)	1 (3.2)
สวมถุงมือยาว	31 (96.8)	1 (3.2)	24 (75.0)	8 (25.0)
สวมหมวก/ผ้าโพกศีรษะ	29 (90.6)	3 (9.4)	27 (87.0)	5 (13.0)
ใช้หน้ากากปิดปากและจมูก	26 (81.2)	6 (18.8)	18 (56.2)	14 (45.8)
สวมแว่นตา	11 (34.3)	21 (67.5)	12 (37.5)	20 (62.5)
รวม	193 (86.1)	31 (13.9)	173 (77.2)	51 (22.8)
สุขวิทยาส่วนบุคคล				
ไม่รับประทานอาหาร	31 (96.8)	1 (3.2)	31 (96.8)	1 (3.2)
ไม่ดื่มน้ำ	31 (96.8)	1 (3.2)	31 (96.8)	1 (3.2)
ไม่รับประทานขนม ของขบเคี้ยว	31 (96.8)	1 (3.2)	25 (78.1)	7 (21.9)
ไม่สูบบุหรี่	29 (90.6)	3 (9.4)	31 (96.8)	1 (3.2)
ทำความสะอาดบริเวณที่ผสมสารเคมีฯ ทันทีเมื่อผสมเสร็จ	20 (62.5)	12 (37.5)	23 (71.8)	9 (28.2)
รวม	142 (88.8)	18 (11.2)	141 (88.1)	19 (11.9)
การป้องกันการสัมผัสสารเคมีโดยตรง				
ใช้เครื่องมือชั่ง ตวง วัด ปริมาณสารเคมีฯ ก่อนการผสม	31 (96.8)	1 (3.2)	30 (93.7)	2 (4.3)
ตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องมือก่อนการฉีดพ่น	31 (96.8)	1 (3.2)	30 (93.7)	2 (4.3)
เมื่อร่างกายถูกสารเคมีฯ มีการล้างด้วยน้ำสะอาด	30 (93.7)	2 (6.3)	31 (96.8)	1 (3.2)
ผสมสารเคมีฯ ในที่โล่งแจ้ง	30 (93.7)	2 (6.3)	27 (87.0)	5 (13.0)
ไม่ใช้ปากเปิดขวดยา/ซองยาบรรจุสารเคมีฯ	30 (93.7)	2 (6.3)	30 (93.7)	2 (6.3)

ตารางที่ 10 (ต่อ)

พฤติกรรมในการป้องกันอันตรายฯ ขณะผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมผัส		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
การป้องกันการสัมผัสสารเคมีโดยตรง (ต่อ)				
ไม่ผสมสารเคมีฯ ในห้องที่ปิดสนิท	29 (90.6)	3 (9.4)	30 (93.7)	2 (6.3)
ไม่ใช้มือเปล่าในการคนสารเคมีฯ	29 (90.6)	3 (9.4)	16 (50.0)	16 (50.0)
ยืนอยู่เหนือลม	29 (90.6)	3 (9.4)	26 (81.2)	6 (18.8)
ผสมสารเคมีฯ ตามสัดส่วนที่กำหนด	25 (78.1)	7 (21.9)	28 (87.5)	4 (12.5)
ผสมสารเคมีฯ ในถังก่อนเทใส่เครื่องพ่น ผ่านตะแกรง	20 (62.5)	12 (37.5)	21 (65.6)	11 (34.4)
เมื่อสารเคมีฯ หกรดเสื้อผ้า รีบเปลี่ยนชุดใหม่ทันที	18 (56.2)	14 (43.8)	23 (71.1)	9 (28.2)
ไม่ผสมสารเคมีฯ หลายๆ ชนิดในถังเดียวกัน	5 (15.6)	27 (84.4)	13 (40.6)	19 (59.4)
ผสมสารเคมีฯ ในห้องที่เปิดระบายอากาศ	5 (15.6)	27 (84.4)	9 (28.9)	23 (71.9)
รวม	312 (75.0)	104 (25.0)	314 (75.5)	102 (24.5)
พฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้อง				
อ่านคำแนะนำงานเข้าใจก่อนใช้สารเคมีฯ	31 (96.8)	1 (3.2)	32 (100.0)	0 (0.0)
ศึกษาชนิดของสารเคมีฯ ให้เหมาะสมกับชนิดของ แมลงศัตรูพืช	29 (90.6)	3 (9.4)	29 (90.6)	3 (9.4)
เลือกใช้สารเคมีฯ ตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่	27 (84.4)	5 (15.6)	27 (84.4)	5 (15.6)
สำรวจชนิดและจำนวนของแมลงที่ระบาด	27 (84.4)	5 (15.6)	25 (78.1)	7 (21.9)
รวม	114 (89.1)	14 (10.9)	113 (88.3)	15 (11.7)
รวมทั้งหมด	761	167	741	187
	(82.0)	(18.0)	(79.8)	(20.2)

4.2.2 ระยะระหว่างการใช้ (ตารางที่ 11)

(1) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยการใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการปฏิบัติถูกต้อง โดยระหว่างพ้นสารเคมีมีการสวมรองเท้าบูท (ร้อยละ 100 และ 87.5) สวมเสื้อแขนยาว (ร้อยละ 90.6 และ 87.5) สวมกางเกงขายาว (ร้อยละ 87.5 และ 90.6) สวมถุงมือยาว (ร้อยละ 75.0 และ 87.5) สวมหมวกหรือมีผ้าโพกศีรษะ (ร้อยละ 75.0 และ 87.5) สวมอุปกรณ์ครอบปากหรือจมูก (ร้อยละ 62.5 และ 59.3) ตามลำดับ และสวมแว่นตาหรือที่ครอบตา (ร้อยละ 59.3 และ 15.6) ตามลำดับ ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (น้อยกว่าร้อยละ 80.0) มากกว่าไม่ถูกต้อง

(2) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยให้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคล ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้อง คือขณะที่มีการพ้นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช กลุ่มตัวอย่างไม่หยุดพักสูบบุหรี่ (ร้อยละ 78.1 และ 68.7) ไม่หยุดพักดื่มน้ำ (ร้อยละ 65.6 และ 56.2) ไม่หยุดพักรับประทานอาหาร (ร้อยละ 62.5 และ 56.2) และ มีการเปลี่ยนเสื้อผ้าที่สวมใส่ขณะพ้นสารเคมีทุกครั้ง เวลาพักรับประทานอาหาร (ร้อยละ 56.2 และ 68.8) ตามลำดับ ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (น้อยกว่าร้อยละ 80.0) มากกว่าไม่ถูกต้อง

(3) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตรง พบว่าพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปฏิบัติถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 ทั้งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกต คือในระหว่างพ้นสารเคมีฯ บริเวณที่พ่นไม่มีเด็กอยู่ใกล้ (ร้อยละ 96.8 และ 93.0) บริเวณที่พ่นไม่มีสัตว์เลี้ยงอยู่ใกล้ (ร้อยละ 90.6 และ 87.5) ไม่ใช้ปากเป่าหรือสูดหัวฉีดพ่นเมื่อมีสิ่งอุดตัน (ร้อยละ 87.0 และ 100) และมีการหยุดพ่นเพื่อตรวจสอบเครื่องพ่นสารเคมีฯ ทันทีเมื่อสารเคมีไหลออกไม่สม่ำเสมอ (ร้อยละ 81.2 และ 84.3) ตามลำดับ พฤติกรรมที่พบว่าข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ส่วนใหญ่ปฏิบัติถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 แต่ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่ปฏิบัติถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 คือ การไม่ใช้มือขี้นา ขณะพ่นสารเคมี (ร้อยละ 93.9 และ 78.1 ตามลำดับ) ยืนอยู่เหนือลมขณะพ่นสารเคมีฯ (ร้อยละ 81.2 และ 71.8 ตามลำดับ) ทำความสะอาดร่างกายทันที เมื่อสารเคมีฯ ปนเปื้อนร่างกายขณะพ่น (ร้อยละ 93.7 และ 71.9 ตามลำดับ) และพ่นสารเคมีฯ ในขณะที่ลมสงบ (ร้อยละ 81.2 และ 59.3 ตามลำดับ) ส่วนพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืช โดยตรงอื่นๆ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 และมีพฤติกรรมที่มีการปฏิบัติไม่ถูกต้อง มากกว่าถูกต้อง คือมีการเตรียมอุปกรณ์ปฐมพยาบาลไว้ในสถานที่พ่นสารเคมี และ ไม่ปฏิบัติตามขณะพ่นสารเคมีฯ เพียงลำพังคนเดียว ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (น้อยกว่าร้อยละ 80.0) มากกว่าไม่ถูกต้อง

(4) พฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชระหว่างการไ้ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องโดยมีการหยุดพ่นสารเคมีทันที เมื่อมีอาการผิดปกติขณะพ่น (ร้อยละ 68.7 และ 75.0) เวลาหยุดพัก ไม่ได้อยู่ในบริเวณเดียวกันกับที่พ่นสารเคมีฯ (ร้อยละ 56.2 และ 62.5) มีการเตรียมอุปกรณ์ปฐมพยาบาลไว้ในสถานที่พ่นสารเคมีฯ (ร้อยละ 28.1 และ 25.0) และไม่ปฏิบัติงานในขณะที่พ่นสารเคมีฯเพียงลำพังคนเดียว (ร้อยละ 12.5 และ 28.1) ตามลำดับ โดยในภาพรวมพบว่า ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0

พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของกลุ่มตัวอย่าง ที่ทำการเกษตรกรรมรูปแบบปลูกเองขายเอง ทั้งหมด 32 คน ในระยะระหว่างการไ้ ในภาพรวมพบว่า ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตมีความแตกต่างกัน โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องร้อยละ 65.0 ในขณะที่ข้อมูลจากการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องสูงกว่า (ร้อยละ 70.8) ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติพฤติกรรมทุกกลุ่มพฤติกรรม ได้ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0

ตารางที่ 11 : พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ระยะระหว่างการใช้สารเคมีฯ ของ กลุ่มตัวอย่าง รูปแบบปลูกเองขายเอง (n = 32) แสดงจำนวนคน และ ร้อยละ

พฤติกรรมการป้องกันอันตรายฯ ระหว่างพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมภาษณ์		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
การใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย				
สวมรองเท้าน้ำ	32 (100)	0 (0.0)	28 (87.5)	4 (12.5)
สวมเสื้อแขนยาว	29 (90.6)	3 (9.4)	28 (87.5)	4 (12.5)
สวมกางเกงขายาว	28 (87.5)	4 (12.5)	29 (90.6)	3 (9.4)
สวมถุงมือยาว	24 (75.0)	8 (25.0)	28 (87.5)	4 (12.5)
สวมหมวก/ผ้าโพกศีรษะ	24 (75.0)	8 (25.0)	28 (87.5)	4 (12.5)
สวมอุปกรณ์ครอบปาก/จมูก	20 (62.5)	12 (37.5)	19 (59.3)	13 (40.7)
สวมแว่นตาที่ครอบตา	19 (59.3)	13 (40.7)	5 (15.6)	27 (84.4)
รวม	176 (78.6)	48 (21.4)	165 (73.7)	59 (26.3)
สุขวิทยาส่วนบุคคล				
ไม่หยุดพักสูบบุหรี่	25 (78.1)	7 (21.9)	22 (68.7)	10 (31.3)
ไม่หยุดพักดื่มน้ำ	21 (65.6)	11 (34.4)	18 (56.2)	14 (43.8)
ไม่หยุดพักรับประทานอาหาร	20 (62.5)	12 (37.5)	18 (56.2)	14 (43.8)
เวลาพักรับประทานอาหารจะเปลี่ยนเสื้อผ้าที่สวมใส่ขณะพ่นสารเคมีฯ ก่อนทุกครั้ง	18 (56.2)	14 (43.8)	22 (68.8)	10 (31.2)
รวม	84 (65.6)	44 (34.4)	80 (62.5)	48 (37.5)
การป้องกันการสัมผัสสารเคมีโดยตรง				
บริเวณที่พ่นสารเคมีฯ ไม่มีเค็อยู่ใกล้ๆ	31 (96.8)	1 (3.2)	30 (93.9)	2 (6.1)
บริเวณที่พ่นฯ ไม่มีสัตว์เลี้ยงอยู่ใกล้ๆ	29 (90.6)	3 (9.4)	28 (87.5)	4 (12.5)
ไม่ใช่ปากเป่าหรือดูดหัวฉีดพ่น เมื่อมีสิ่งอุดตัน	27 (87.0)	5 (13.0)	32 (100)	0 (0.0)
หยุดพ่นเพื่อตรวจสอบเครื่องพ่นสารเคมีฯ ทันที เมื่อสารเคมีไหลออกไม่สม่ำเสมอ	26 (81.2)	6 (18.8)	27 (84.3)	5 (15.7)
ไม่ใช่มีมือขยี้ตาขณะพ่นสารเคมีฯ	25 (78.1)	7 (21.9)	30 (93.9)	2 (6.1)

ตารางที่ 11 (ต่อ)

พฤติกรรมกำกวมการป้องกันอันตรายฯ ระหว่างพ้นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมภาษณ์		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
การป้องกันการสัมผัสสารเคมีโดยตรง (ต่อ)				
ยืนอยู่เหนือลมขณะฉีดพ้นสารเคมีฯ	23 (71.8)	9 (28.2)	26 (81.2)	6 (18.8)
ทำความสะอาดร่างกายทันทีเมื่อสารเคมีฯ ปนเปื้อนร่างกายขณะพ้น	23 (71.9)	9 (28.1)	30 (93.7)	2 (6.3)
พ้นสารเคมีฯในขณะที่ลมสงบ	19 (59.3)	13 (40.7)	26 (81.2)	6 (18.8)
ไม่ใช้มือเกาผิวหนังขณะพ้นสารเคมีฯ	18 (56.2)	14 (43.8)	25 (78.1)	7 (21.9)
หยุดพ้นสารเคมีฯทันทีขณะที่ลมแรง	15 (46.8)	17 (53.2)	19 (59.3)	13 (40.7)
พ้นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชช่วงเช้าตั้งแต่เวลา 6.00 - 10.00 น.	15 (46.8)	17 (53.2)	25 (78.1)	7 (21.9)
พ้นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชช่วงเวลาบ่าย หลังเวลา 16.00 น.	10 (31.2)	22 (68.8)	14 (43.7)	18 (56.3)
ไม่พ้นสารเคมีฯ ขณะที่ลมแปรปรวน เปลี่ยนทิศทาง	8 (25.0)	24 (75.0)	16 (50.0)	16 (50.0)
รวม	269 (64.7)	147 (35.3)	328 (78.8)	88 (21.2)
พฤติกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง				
หยุดพ้นสารเคมีฯทันทีเมื่อมีอาการผื่นคัน แพ้	22 (68.7)	10 (31.3)	24 (75.0)	8 (25.0)
เวลาหยุดพัก ไม่ได้อยู่บริเวณเดียวกันกับที่พ้น สารเคมีฯ	18 (56.2)	14 (43.8)	20 (62.5)	12 (37.5)
เตรียมอุปกรณ์ปฐมพยาบาลไว้ในสถานที่พ้น สารเคมีฯ	9 (28.1)	23 (71.9)	8 (25.0)	24 (75.0)
ไม่ปฏิบัติงานในขณะที่พ้นสารเคมีฯ เพียงลำพังคน เดียว	4 (12.5)	28 (87.5)	9 (28.1)	23 (71.9)
รวม	53 (41.4)	75 (58.6)	61 (47.7)	67 (52.3)
รวมทั้งหมด	582 (65.0)	314 (35.0)	634 (70.8)	262 (29.2)

4.2.3 ระยะเวลาหลังการใช้ (ตารางที่ 12)

(1) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยใช้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคล ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้อง โดยหลังการพ่นสารเคมีฯ เสร็จ มีการอาบน้ำทันที (ร้อยละ 84.3 และ 100.0) ซักเสื้อผ้าที่ใช้สวมใส่ทันที (ร้อยละ 78.1 และ 90.6) สระผมทันที (ร้อยละ 78.1 และ 96.8) และเปลี่ยนเสื้อผ้าชุดใหม่ทันที (ร้อยละ 43.7 และ 96.8) ตามลำดับ ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 (ร้อยละ 71.1) ซึ่งน้อยกว่าข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ที่ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 (ร้อยละ 96.1)

(2) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตรง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้อง โดยมีการเก็บสารเคมีฯ และอุปกรณ์ไว้ในที่ปลอดภัยห่างไกลจากเด็กและสัตว์เลี้ยง (ร้อยละ 87.5 และ 96.8) พ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ผสมแล้วจนหมด (ร้อยละ 75.0 และ 96.8) และไม่เข้าไปตรวจดูแมลงศัตรูพืชทันทีหลังใช้สารเคมีฯ (ร้อยละ 62.5 และ 100) ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 (ร้อยละ 75.0) น้อยกว่าข้อมูลที่ได้จากการสังเกตที่ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 (ร้อยละ 97.9)

(3) พฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหลังการใช้ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องโดยไม่เผาภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่มีความดันภายในขวด (ร้อยละ 93.7 และ 100) ไม่เผาภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่ทำจากพลาสติก (ร้อยละ 93.7 และ 87.5) ไม่ล้างภาชนะหรืออุปกรณ์พ่นสารเคมีฯ ลงในแม่น้ำลำคลองหรือบ่อน้ำ (ร้อยละ 87.5 และ 90.6) และมีการล้างภาชนะหรืออุปกรณ์พ่นสารเคมีฯ ให้สะอาดก่อนเก็บ (ร้อยละ 78.1 และ 90.6) ตามลำดับ พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติไม่ถูกต้องมากกว่าถูกต้อง คือทิ้งภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่ใช้หมดแล้วลงในหลุม แล้วกลบดินมิดชิด ทิ้งสารเคมีฯ ที่เหลือลงในหลุมที่ขุดเตรียมไว้ ลึกไม่ต่ำกว่า 50 ซม. และมีปูนขาวรองก้นหลุม และทูปทำลายภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่ใช้หมดแล้ว โดยในภาพรวม ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 (ร้อยละ 66.5) น้อยกว่าข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ที่ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 (ร้อยละ 80.8)

พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ของกลุ่มตัวอย่างที่ทำกรเกษตรกรรมรูปแบบปลูกเองขายเอง ทั้งหมด 32 คน ในระยะเวลาหลังการใช้ ในภาพรวมพบว่า ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตมีความแตกต่างกัน โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่ากลุ่ม

ตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องร้อยละ 66.5 ในขณะที่ข้อมูลจากการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องสูงกว่า (ร้อยละ 80.8) ทั้งนี้ พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 คือพฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยใช้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคล และพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตรง ที่ได้ข้อมูลจากการสังเกต ส่วนพฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยใช้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคล และพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตรง ที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และพฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหลังการใช้ ที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0

4.2.4 ภาพรวมระยะก่อนการใช้ ระหว่างการใช้ และหลังการใช้ (ตารางที่ 13)

พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ของกลุ่มตัวอย่าง ที่ทำการเกษตรกรรมรูปแบบปลูกเองขายเอง ทั้งหมด 32 คน ในภาพรวม ทั้งระยะก่อนการใช้ ระยะระหว่างการใช้ และระยะหลังการใช้ พบว่า ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตมีความแตกต่างกัน โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องร้อยละ 72.2 ในขณะที่ข้อมูลจากการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องสูงกว่า (ร้อยละ 76.5) ทั้งนี้ พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 คือพฤติกรรมระยะก่อนการใช้ ที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และพฤติกรรมระยะหลังการใช้ ที่ได้ข้อมูลจากการสังเกต สำหรับพฤติกรรมระยะก่อนการใช้ ที่ได้ข้อมูลจากการสังเกต พฤติกรรมระยะหลังการใช้ที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และพฤติกรรมระยะระหว่างการใช้ ที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และสังเกต กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0

ตารางที่ 12 : พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ระยะหลังการใช้สารเคมีฯ ของกลุ่มตัวอย่าง รูปแบบปลูกเองขายเอง (n = 32) แสดงจำนวนคน และร้อยละ

พฤติกรรมการป้องกันอันตรายฯ หลังการใช้สารเคมีฯ	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมผัส		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
สุขวิทยาส่วนบุคคล				
อาบน้ำทันที หลังการพ่นสารเคมีฯ	27 (84.3)	5 (15.7)	32 (100)	0 (0.0)
ซักเสื้อผ้าที่ใช้สวมใส่ หลังการพ่นสารเคมีฯทันที	25 (78.1)	7 (21.9)	29 (90.6)	3 (9.4)
สระผมทันทีหลังการพ่นสารเคมีฯ	25 (78.1)	7 (21.9)	31 (96.8)	1 (3.2)
เปลี่ยนเสื้อผ้าชุดใหม่ทันที หลังพ่นสารเคมีฯ	14 (43.7)	18 (56.3)	31 (96.8)	1 (3.2)
รวม	91 (71.1)	37 (28.9)	123 (96.1)	3 (3.9)
การป้องกันการสัมผัสสารเคมีโดยตรง				
เก็บสารเคมีฯ และอุปกรณ์ในที่ปลอดภัย ห่างไกลจากเด็ก และสัตว์เลี้ยง	28 (87.5)	4 (12.5)	31 (96.8)	1 (3.2)
พ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ผสมแล้วจนหมด	24 (75.0)	8 (25.0)	31 (96.8)	1 (3.2)
ไม่เข้าไปตรวจดูแมลงศัตรูพืชทันทีหลังใช้ สารเคมีฯ	20 (62.5)	12 (37.5)	32 (100)	0 (0.0)
รวม	72 (75.0)	24 (25.0)	94 (97.9)	2 (2.1)
พฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้อง				
ไม่เผาภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่มีความดันภายใน ขวด	30 (93.7)	2 (6.3)	32 (100)	0 (0.0)
ไม่เผาภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่ทำจากพลาสติก	30 (93.7)	2 (6.3)	28 (87.5)	4 (12.5)
ไม่ล้างภาชนะ/อุปกรณ์พ่นสารเคมีฯ ลงในแม่น้ำ ลำคลอง บ่อน้ำ	28 (87.5)	4 (12.5)	29 (90.6)	3 (9.3)
ล้างภาชนะ/อุปกรณ์พ่นสารเคมีฯ ให้สะอาดก่อน เก็บ	25 (78.1)	7 (21.9)	29 (90.6)	3 (9.4)
ทิ้งภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่ใช้หมดแล้วลงใน หลุม แล้วกลบดินมิดชิด	10 (31.2)	22 (68.8)	9 (28.1)	23 (71.9)

ตารางที่ 12 (ต่อ)

พฤติกรรมกรป้องกันอันตรายฯ หลังการใช้สารเคมีฯ	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมภาษณ์		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
พฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)				
ทิ้งสารเคมีฯ ที่เหลือลงในหลุมที่ขุดเตรียมไว้ ลึก ไม่ต่ำกว่า 50 ซม. และมีปูนขาวรองก้นหลุม	9 (28.1)	23 (71.9)	9 (28.1)	23 (71.9)
ทุบทำลายภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่ใช้หมดแล้ว	3 (9.3)	29 (90.7)	9 (28.1)	23 (71.9)
รวม	135 (60.3)	89 (39.7)	145 (64.7)	79 (35.3)
รวมทั้งหมด	298 (66.5)	150 (33.5)	362 (80.8)	86 (19.2)

ตารางที่ 13 : พฤติกรรมกรป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ระยะก่อน ระยะระหว่าง และระยะ หลัง การใช้สารเคมีฯ ของกลุ่มตัวอย่าง รูปแบบปลูกเองขายเอง (n = 32) แสดงจำนวนคน และ ร้อยละ

พฤติกรรมกรป้องกันอันตรายฯ หลังการใช้สารเคมีฯ	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมภาษณ์		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
ระยะก่อนการใช้สารเคมีฯ	761 (82.0)	167(18.0)	741 (79.8)	187(20.2)
ระยะระหว่างการใช้สารเคมีฯ	582 (65.0)	314 (35.0)	634 (70.8)	262 (29.2)
ระยะหลังการใช้สารเคมีฯ	298(66.5)	150(33.5)	362(80.0)	86(19.2)
รวม	1,641 (72.2)	631 (27.8)	1,737 (76.5)	535 (23.5)

4.3 พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ของกลุ่มตัวอย่าง รูปแบบสมาชิกศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 27 คน

4.3.1 ระยะเวลาการให้ (ตารางที่ 14)

(1) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 ดังนี้ ในขณะที่ผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีการสวมกางเกงขายาว สวมถุงมือยาว สวมเสื้อแขนยาว สวมรองเท้าบู๊ท สวมหมวกหรือมีผ้าโพกศีรษะ และใช้น้ำกากปิดปากและจมูกตามลำดับ ส่วนพฤติกรรมที่ส่วนใหญ่ปฏิบัติถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 คือการสวมแว่นตา ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (มากกว่าร้อยละ 80.0) มากกว่าไม่ถูกต้อง

(2) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยใช้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคล ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้อง โดยขณะที่มีการผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช กลุ่มตัวอย่างที่ไม่รับประทานขนมหรือของขบเคี้ยว ไม่รับประทานอาหาร ไม่ดื่มน้ำ ไม่สูบบุหรี่ มีจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 100 และ 96.2) รองลงมาคือ มีการทำความสะอาดบริเวณที่ผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชทันทีเมื่อผสมเสร็จ (ร้อยละ 62.9 และ 96.2) ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (มากกว่าร้อยละ 80.0) มากกว่าไม่ถูกต้อง

(3) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตรง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 ดังนี้คือ ไม่ใช้ปากเปิดขวดยา/ซองบรรจุสารเคมีฯ เมื่อร่างกายถูกสารเคมีฯ มีการล้างด้วยน้ำสะอาด มีการตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องมือก่อนการฉีดพ่น ไม่ใช้มือเปล่าคนสารเคมีฯ ยืนอยู่เหนือลมขณะที่มีการผสมสารเคมีฯ ไม่ผสมสารเคมีฯ ในห้องที่ปิดสนิท และผสมสารเคมีฯ ในที่โล่งแจ้ง ตามลำดับ พฤติกรรมที่พบว่าข้อมูลที่ได้จากการสังเกต มีการปฏิบัติมากกว่าร้อยละ 80.0 แต่ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มีการปฏิบัติน้อยกว่า ร้อยละ 80.0 คือการผสมสารเคมีฯ ตามสัดส่วนที่กำหนด (ร้อยละ 96.2 และ 77.7 ตามลำดับ) การใช้เครื่องมือชั่ง ตวง วัด ปริมาณสารเคมีฯ ก่อนการใช้ (ร้อยละ 92.5 และ 70.4 ตามลำดับ) และผสมสารเคมีฯ ในถังก่อนเทใส่เครื่องพ่นผ่านตะแกรง (ร้อยละ 81.4 และ 77.8 ตามลำดับ) ส่วนพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืช โดยตรงอื่นๆ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (มากกว่าร้อยละ 80.0) มากกว่าไม่ถูกต้อง

(4) พฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชก่อนการใช้ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง โดยมีการศึกษาชนิดของสารเคมีฯ ให้เหมาะสมกับชนิดของแมลงศัตรูพืช

(ร้อยละ 92.5 และ 96.2) อ่านคำแนะนำงานเข้าใจก่อนการใช้สารเคมีฯ (ร้อยละ 88.8 และ 100) เลือกใช้สารเคมีฯ ตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ 88.8 เท่ากัน) และมีการสำรวจชนิดและจำนวนของแมลงที่ระบาด (ร้อยละ 81.4 เท่ากัน) ตามลำดับ โดยในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (มากกว่าร้อยละ 80.0) มากกว่าไม่ถูกต้อง

พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ของกลุ่มตัวอย่างที่ทำกรเกษตรกรรมรูปแบบสมาชิกศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ทั้งหมด 27 คน ในระยะก่อนการใช้ ในภาพรวมพบว่า ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตมีความแตกต่างกัน โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องร้อยละ 85.8 ในขณะที่ข้อมูลจากการสังเกตพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องสูงกว่า (ร้อยละ 90.9) และ ทุกกลุ่มพฤติกรรม กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0

ตารางที่ 14 : พฤติกรรมในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ระยะก่อนการใช้
ของกุ่มตัวอย่างรูปแบบสมาชิกศูนย์พัฒนาโครงการหลวง (n = 27) แสดงจำนวนคน
และ ร้อยละ

พฤติกรรมในการป้องกันอันตรายฯ ขณะผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมภาษณ์		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
การใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย				
สวมกางเกงขายาว	27 (100)	0 (0.0)	27 (100)	0 (0.0)
สวมถุงมือยาว	27 (100)	0 (0.0)	25 (92.5)	2 (7.5)
สวมเสื้อแขนยาว	26 (96.2)	1 (3.8)	27 (100)	0 (0.0)
สวมรองเท้าบู๊ท	26 (96.2)	1 (3.8)	27 (100)	0 (0.0)
สวมหมวก/ผ้าโพกศีรษะ	24 (88.8)	3 (11.2)	25 (92.5)	2 (7.5)
ใช้หน้ากากปิดปากและจมูก	24 (88.8)	3 (11.2)	25 (92.5)	2 (7.5)
สวมแว่นตา	9 (33.3)	18 (66.7)	21 (77.5)	6 (22.3)
รวม	163 (86.2)	26 (13.8)	177 (93.7)	12 (6.3)
สุขวิทยาส่วนบุคคล				
ไม่รับประทานขนม ของขบเคี้ยว	27 (100)	0 (0.0)	26 (96.2)	1 (3.8)
ไม่รับประทานอาหาร	27 (100)	0 (0.0)	26 (96.2)	1 (3.8)
ไม่ดื่มน้ำ	27 (100)	0 (0.0)	26 (96.2)	1 (3.8)
ไม่สูบบุหรี่	27 (100)	0 (0.0)	26 (96.2)	1 (3.8)
ทำความสะอาดบริเวณที่ผสมสารเคมีฯ ทันทีเมื่อ ผสมเสร็จ	17 (62.9)	10 (37.1)	26 (96.2)	1 (3.8)
รวม	125 (92.6)	10 (7.4)	130 (96.2)	5 (3.8)
การป้องกันการสัมผัสสารเคมีโดยตรง				
ไม่ใช้ปากเปิดขวดของยาบรรจสารเคมีฯ	27 (100)	0 (0.0)	26 (96.2)	1 (3.8)
เมื่อร่างกายถูกสารเคมีฯ มีการล้างด้วยน้ำสะอาด	26 (96.2)	1 (3.8)	26 (96.2)	1 (3.8)
ตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องมือก่อนการฉีดพ่น	26 (96.2)	1 (3.8)	27 (100)	0 (0.0)
ไม่ใช้มือเปล่าในการคนสารเคมีฯ	25 (92.5)	2 (7.5)	24 (88.8)	3 (11.2)
ยืนอยู่เหนือลม	25 (92.5)	2 (7.5)	27 (100)	0 (0.0)

ตารางที่ 14 (ต่อ)

พฤติกรรมในการป้องกันอันตรายฯ ขณะผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมผัสภายใน		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
การป้องกันการสัมผัสสารเคมีโดยตรง (ต่อ)				
ไม่ผสมสารเคมีฯ ในห้องที่ปิดสนิท	23 (85.1)	4 (14.9)	23 (85.1)	4 (14.9)
ผสมสารเคมีฯ ในที่โล่งแจ้ง	22 (81.4)	5 (18.6)	24 (88.8)	3 (11.2)
ผสมสารเคมีฯ ตามสัดส่วนที่กำหนด	21 (77.7)	6 (22.3)	26 (96.2)	1 (3.8)
ใช้เครื่องมือซึ่ง ดวง วัต ปริมาณสารเคมีฯ ก่อนการผสม	20 (74.0)	7 (26.4)	25 (92.5)	2 (7.5)
ผสมสารเคมีฯ ในถังก่อนเทใส่เครื่องพ่น ผ่านตะแกรง	21 (77.8)	6 (22.2)	22 (81.4)	5 (18.6)
เมื่อสารเคมีฯ หกรดเสื้อผ้า รีบเปลี่ยนชุดใหม่ ทันที	18 (66.6)	9 (33.4)	21 (77.7)	6 (22.3)
ไม่ผสมสารเคมีฯ หลายๆ ชนิดในถังเดียวกัน	18 (66.6)	9 (33.4)	17 (62.9)	10 (37.1)
ผสมสารเคมีฯ ในห้องที่เปิดระบายอากาศ	17 (63.0)	10 (37.0)	18 (66.6)	9 (33.4)
รวม	289 (82.3)	62 (17.7)	306 (87.1)	45 (12.9)
พฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้อง				
ศึกษาชนิดของสารเคมีฯให้เหมาะสมกับ ชนิดของ แมลงศัตรูพืช	25 (92.5)	2 (7.5)	26 (96.2)	1 (3.8)
อ่านคำแนะนำจนเข้าใจก่อนใช้สารเคมีฯ	24 (88.8)	3 (11.2)	27 (100)	0 (0.0)
เลือกใช้สารเคมีฯ ตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่	24 (88.8)	3 (11.2)	24 (88.8)	3 (11.2)
สำรวจชนิดและจำนวนของแมลงที่ระบาด	22 (81.4)	5 (18.6)	22 (81.4)	5 (18.6)
รวม	95 (87.7)	13 (12.3)	99 (91.7)	9 (8.3)
รวมทั้งหมด	672 (85.8)	111 (14.2)	712 (90.9)	71 (9.1)

4.3.2 ระยะระหว่างการไ้ (ตารางที่ 15)

(1) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยการใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้อง โดย ระหว่างพ่นสารเคมีมีการสวมรองเท้าบูท (ร้อยละ 100 เท่ากัน) สวมเสื้อแขนยาว (ร้อยละ 100 เท่ากัน) สวมถุงมือยาว (ร้อยละ 96.2 และ 100) สวมกางเกงขายาว (ร้อยละ 92.5 และ 100) สวมหมวกหรือมีผ้าโพกศีรษะ (ร้อยละ 88.8 และ 100) สวมอุปกรณ์ครอบปากหรือจมูก (ร้อยละ 88.8 และ 85.1) ตามลำดับ และพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปฏิบัติไม่ถูกต้องมากกว่าถูกต้อง คือการสวมแว่นตา ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (มากกว่า ร้อยละ 80.0) มากกว่าไม่ถูกต้อง

(2) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยใช้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคล ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้องมากกว่า ร้อยละ 80.0 คือ ขณะที่มีการพ่นสารเคมี กลุ่มตัวอย่างไม่หยุดพักสูบบุหรี่ และมีการเปลี่ยนเสื้อผ้าที่สวมใส่ขณะพ่นสารเคมีทุกครั้ง เวลาพักรับประทานอาหาร ตามลำดับ พฤติกรรมที่ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ปฏิบัติถูกต้อง มากกว่า ร้อยละ 80.0 แต่ที่ได้จากการสังเกตน้อยกว่าร้อยละ 80.0 คือไม่หยุดพักดื่มน้ำ (ร้อยละ 81.4 และ 74.0 ตามลำดับ) พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติถูกต้อง น้อยกว่าร้อยละ 80 คือไม่หยุดพักรับประทานอาหาร ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่า ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 (ร้อยละ 82.4) มากกว่าข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ที่ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 (ร้อยละ 79.6)

(3) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตรง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้องมากกว่า ร้อยละ 80.0 ดังนี้คือ ในระหว่างพ่นสารเคมี ยืนอยู่เหนือลม พ่นสารเคมีในขณะที่ลมสงบ หยุดพ่นเพื่อตรวจสอบเครื่องพ่นสารเคมีทันที เมื่อสารเคมีไหลออกไม่สม่ำเสมอ ไม่ใช้ปากเป่าหรือดูดหัวฉีดพ่นเมื่อมีสิ่งอุดตัน มีการทำความสะอาดร่างกายทันทีเมื่อสารเคมีปนเปื้อนร่างกาย ไม่ใช่มีข้อขัดระหว่างพ่น และบริเวณที่พ่น ไม่มีเด็ก และสัตว์เลี้ยงอยู่ใกล้ พฤติกรรมที่พบว่าข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ปฏิบัติถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 แต่ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ปฏิบัติถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80 คือ หยุดพ่นสารเคมี ทันทีขณะที่ลมแรง (ร้อยละ 92.5 และ 77.7 ตามลำดับ) พฤติกรรมที่พบว่าข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ปฏิบัติถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 แต่ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ปฏิบัติถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80 คือ ใช้มือเกาผิวหนัง ขณะพ่นสารเคมี (ร้อยละ 81.4 และ 62.9 ตามลำดับ) และพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในช่วงเช้า ตั้งแต่เวลา 6.00 - 10.00 น. (ร้อยละ 85.1 และ 55.5 ตามลำดับ) ส่วนพฤติกรรมการไม่พ่นสารเคมีขณะที่ลมแปรปรวน เปลี่ยนทิศทางกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้อง น้อยกว่าร้อยละ 80.0 ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่า ข้อมูลที่ได้จากการ

สัมภาษณ์ ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80 (78.3) น้อยกว่าข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ที่มีพฤติกรรมถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 (ร้อยละ 87.7)

(4) พฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชระหว่างการใช้ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง โดยมีการหยุดพ่นสารเคมีทันที เมื่อมีอาการผิดปกติขณะพ่น (ร้อยละ 74.1 และ 100) เวลาหยุดพัก ไม่ได้อยู่ในบริเวณเดียวกันกับที่พ่นสารเคมี (ร้อยละ 74.1 และ 85.1) มีการเตรียมอุปกรณ์ปฐมพยาบาลไว้ในสถานที่พ่นสารเคมี (ร้อยละ 55.5 เท่ากัน) และไม่ปฏิบัติงานในขณะที่พ่นสารเคมีเพียงลำพังคนเดียว (ร้อยละ 11.1 และ 14.8) ตามลำดับ และมีพฤติกรรมการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องมากกว่าถูกต้อง คือการไม่ปฏิบัติงานในขณะที่พ่นสารเคมีเพียงลำพังคนเดียวในภาพรวม พบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (น้อยกว่าร้อยละ 80.0) มากกว่าไม่ถูกต้อง

พฤติกรรมในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการเกษตรกรรมรูปแบบสมาชิกศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ทั้งหมด 27 คน ในระยะระหว่างการใช้ในภาพรวมพบว่า ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตมีความแตกต่างกัน โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องร้อยละ 77.0 ในขณะที่ข้อมูลจากการสังเกตพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องสูงกว่า (ร้อยละ 82.7) ทั้งนี้ พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 คือ พฤติกรรมในการป้องกันอันตรายโดยการใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย พฤติกรรมป้องกันอันตรายโดยใช้ใช้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคลที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และพฤติกรรมในการป้องกันอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตรง ที่ได้ข้อมูลจากการสังเกต ส่วนพฤติกรรมป้องกันอันตรายโดยใช้ใช้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคลที่ได้ข้อมูลจากการสังเกต พฤติกรรมในการป้องกันอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตรง ที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และพฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชระหว่างการใช้ ที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0

ตารางที่ 15 : พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ระหว่างการใช้สารเคมีฯ ของกลุ่มตัวอย่าง รูปแบบสมาชิกศูนย์พัฒนาโครงการหลวง (n = 27) แสดงจำนวนคน และร้อยละ

พฤติกรรมการป้องกันอันตรายฯ ระหว่างพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมภาษณ์		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
การใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย				
สวมรองเท้าบูท	27 (100)	0 (0.0)	27 (100)	0 (0.0)
สวมเสื้อแขนยาว	27 (100)	0 (0.0)	27 (100)	0 (0.0)
สวมถุงมือยาว	26 (96.2)	1 (3.8)	27 (100)	0 (0.0)
สวมกางเกงขายาว	25 (92.5)	2 (7.5)	27 (100)	0 (0.0)
สวมหมวก/ผ้าโพกศีรษะ	24 (88.8)	3 (11.2)	27 (100)	0 (0.0)
สวมอุปกรณ์ครอบปาก/จมูก	24 (88.8)	3 (11.2)	23 (85.1)	4 (14.9)
สวมแว่นตา/ที่ครอบตา	7 (24.9)	20 (75.1)	4 (14.9)	23 (85.1)
รวม	160 (84.7)	29 (15.3)	162 (85.7)	27 (14.3)
สุขวิทยาส่วนบุคคล				
ไม่หยุดพักสูบบุหรี่	23 (85.1)	4 (14.9)	22 (81.4)	5 (18.6)
เวลาพักรับประทานอาหารจะเปลี่ยนเสื้อผ้าที่สวมใส่ขณะพ่นสารเคมีฯ ก่อนทุกครั้ง	23 (85.1)	4 (14.9)	24 (88.8)	3 (11.2)
ไม่หยุดพักดื่มน้ำ	22 (81.4)	5 (18.6)	20 (74.0)	7 (26.0)
ไม่หยุดพักรับประทานอาหาร	21 (77.7)	6 (22.3)	20 (74.0)	7 (26.0)
รวม	89 (82.4)	19 (17.6)	86 (79.6)	22 (20.4)
การป้องกันการสัมผัสสารเคมีโดยตรง				
ยืนอยู่เหนือลมขณะฉีดพ่นสารเคมีฯ	27 (100)	0 (0.0)	23 (85.1)	4 (14.9)
พ่นสารเคมีฯ ในขณะที่ลมสงบ	26 (96.2)	1 (3.8)	23 (85.1)	4 (14.9)
หยุดพ่นสารเคมีฯ ทันทีขณะที่ลมแรง	25 (92.5)	2 (7.5)	21 (77.7)	6 (32.3)
หยุดพ่นเพื่อตรวจสอบเครื่องพ่นสารเคมีฯ ทันทีเมื่อสารเคมีไหลออกไม่สม่ำเสมอ	25 (92.5)	2 (7.5)	27 (100)	0 (0.0)
ไม่ใช้ปากเป่าหรือดูดหัวฉีดพ่น เมื่อมีสิ่งอุดตัน	25 (92.5)	2 (7.5)	27 (100)	0 (0.0)

ตารางที่ 15 (ต่อ)

พฤติกรรมกำกวมการป้องกันอันตรายฯ ระหว่างพนสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมภาษณ์		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
การป้องกันการสัมผัสสารเคมีโดยตรง (ต่อ)				
ทำความสะอาดร่างกายทันทีเมื่อสารเคมีฯ ปนเปื้อนร่างกายขณะพ่น	24 (88.8)	3 (11.2)	27 (100)	0 (0.0)
ไม่ใช้มือขยี้ตาขณะพ่นสารเคมีฯ	23 (85.1)	4 (14.9)	26 (96.2)	1 (3.8)
บริเวณที่พ่นฯ ไม่มีสัตว์เลี้ยงอยู่ใกล้ๆ	22 (81.4)	5 (18.6)	26 (96.2)	1 (3.8)
บริเวณที่พ่นสารเคมีฯ ไม่มีเด็กอยู่ใกล้ๆ	22 (81.4)	5 (18.6)	27 (100)	0 (0.0)
ไม่ใช้มือเกาผิวหนังขณะพ่นสารเคมีฯ	17 (62.9)	10 (37.1)	22 (81.4)	5 (18.6)
พ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชช่วงเวลาบ่าย หลังเวลา 16.00 น.	16 (59.2)	11 (40.8)	19 (70.3)	8 (29.7)
พ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชช่วงเช้าตั้งแต่เวลา 6.00 - 10.00 น.	15 (55.5)	12 (44.5)	23 (85.1)	4 (14.9)
ไม่พ่นสารเคมีฯ ขณะที่ลมแปรปรวน เปลี่ยนทิศทาง	8 (29.6)	19 (70.4)	17 (62.9)	10 (37.1)
รวม	275 (78.3)	76 (21.7)	308 (87.7)	43 (12.3)
พฤติกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง				
หยุดพ่นสารเคมีฯ ทันที เมื่อมีอาการผิดปกติขณะ พ่น	20 (74.1)	7 (25.9)	27 (100)	0 (0.0)
เวลาหยุดพัก ไม่ได้อยู่บริเวณเดียวกันกับที่พ่น สารเคมีฯ	20 (74.1)	7 (25.9)	23 (85.1)	4 (14.9)
เตรียมอุปกรณ์ปฐมพยาบาลไว้ในสถานที่พ่น สารเคมีฯ	15 (55.5)	12 (44.5)	15 (55.5)	12 (44.5)
ไม่ปฏิบัติงานในขณะที่พ่นสารเคมีฯ เพียงลำพังคน เดียว	3 (11.1)	24 (88.9)	4 (14.8)	23 (85.1)
รวม	58 (53.7)	50 (46.3)	69 (63.9)	39 (36.1)
รวมทั้งหมด	582	174	625	131
	(77.0)	(23.0)	(82.7)	(17.3)

4.3.3 ระยะเวลาหลังการใช้ (ตารางที่ 16)

(1) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยใช้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคล ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้อง โดยหลังการพ่นสารเคมีเสร็จ มีการอาบน้ำทันที (ร้อยละ 100 เท่ากัน) ซักเสื้อผ้าที่ใช้สวมใส่ทันที (ร้อยละ 96.3 และ 100) สระผมทันที (ร้อยละ 92.5 และ 100) และเปลี่ยนเสื้อผ้าชุดใหม่ทันที (ร้อยละ 92.5 และ 96.3) ตามลำดับ ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (มากกว่าร้อยละ 80.0) มากกว่าไม่ถูกต้อง

(2) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตรง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้อง โดยมีการเก็บสารเคมีฯ และอุปกรณ์ไว้ในที่ปลอดภัยห่างไกลจากเด็กและสัตว์เลี้ยง (ร้อยละ 100 เท่ากัน) ไม่เข้าไปตรวจดูแมลงศัตรูพืชทันทีหลังใช้สารเคมีฯ (ร้อยละ 81.5 และ 85.1) และพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ผสมแล้วจนหมด (ร้อยละ 74.1 และ 100) ตามลำดับ ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (มากกว่าร้อยละ 80.0) มากกว่าไม่ถูกต้อง

(3) พฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหลังการใช้ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง โดยไม่เผาภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่มีความดันภายในขวด (ร้อยละ 92.5 และ 88.8) ไม่ล้างภาชนะหรืออุปกรณ์พ่นสารเคมีฯ ลงในแม่น้ำลำคลองหรือบ่อน้ำ (ร้อยละ 88.8 และ 96.2) ไม่เผาภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่ทำจากพลาสติก (ร้อยละ 74.0 และ 88.8) ล้างภาชนะหรืออุปกรณ์พ่นสารเคมีฯ ให้สะอาดก่อนเก็บ (ร้อยละ 66.6 และ 100) และทิ้งภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่ใช้หมดแล้วลงในหลุม แล้วกลบดินมิดชิด (ร้อยละ 55.5 และ 51.8) ตามลำดับ พฤติกรรมที่ปฏิบัติถูกต้องน้อยที่สุดคือ การทุบทำลายภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่ใช้หมดแล้ว ซึ่งมีการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องมากกว่าถูกต้องด้วย โดยในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (น้อยกว่าร้อยละ 80.0) มากกว่าไม่ถูกต้อง

พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของกลุ่มตัวอย่างที่ทำกรเกษตรกรรมรูปแบบสมาชิกศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ทั้งหมด 27คน ในระยะหลังการใช้ภาพรวมพบว่า ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตมีความแตกต่างกัน โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องร้อยละ 76.5 ในขณะที่ข้อมูลจากการสังเกตพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องสูงกว่า (ร้อยละ 83.6) ทั้งนี้ พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 คือพฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยใช้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคล

และพฤติกรรมกรรมการป้องกันอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตรง ส่วนพฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในระยะหลังการใช้ ปฏิบัติได้ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0

4.3.4 ภาพรวมระยะก่อนการใช้ ระหว่างการใช้ และหลังการใช้ (ตารางที่ 17)

พฤติกรรมกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของกลุ่มตัวอย่างที่ทำกรเกษตรกรรมรูปแบบสมาชิกศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ทั้งหมด 27 คน ในภาพรวม ทั้งระยะก่อนการใช้ ระยะระหว่างการใช้ และระยะหลังการใช้พบว่า ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต มีความแตกต่างกัน โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องร้อยละ 80.5 ในขณะที่ข้อมูลจากการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องสูงกว่า (ร้อยละ 86.2) ทั้งนี้ พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 คือพฤติกรรมระยะก่อนการใช้ ทั้งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกต พฤติกรรมระยะระหว่างการใช้และพฤติกรรมระยะหลังการใช้ ที่ได้ข้อมูลจากการสังเกต ส่วนพฤติกรรมระยะระหว่างการใช้ และหลังการใช้ ที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0

ตารางที่ 16 : พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ระยะหลังการใช้สารเคมีฯ ของ กลุ่มตัวอย่าง รูปแบบสมาชิกศูนย์พัฒนาโครงการหลวง (n = 27) แสดงจำนวนคน และ ร้อยละ

พฤติกรรมกรรมการป้องกันอันตรายฯ หลังการใช้สารเคมีฯ	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมภาษณ์		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
สุขวิทยาส่วนบุคคล				
อาบน้ำทันที หลังการพ่นสารเคมีฯ	27 (100)	0 (0.0)	27 (100)	0 (0.0)
ซักเสื้อผ้าที่ใช้สวมใส่ หลังการพ่นสารเคมีฯทันที	26 (96.3)	1 (3.7)	27 (100)	0 (0.0)
สระผมทันทีหลังการพ่นสารเคมีฯ	25 (92.5)	2 (7.5)	27 (100)	0 (0.0)
เปลี่ยนเสื้อผ้าชุดใหม่ทันที หลังพ่นสารเคมีฯ	25 (92.5)	2 (7.5)	26 (96.3)	1 (3.7)
รวม	103 (95.4)	5 (4.6)	107 (99.1)	1 (0.9)
การป้องกันการสัมผัสสารเคมีโดยตรง				
เก็บสารเคมีฯ และอุปกรณ์ในที่ปลอดภัย ห่างไกลจากเด็ก และสัตว์เลี้ยง	27 (100)	0 (0.0)	27 (100)	0 (0.0)
ไม่เข้าไปตรวจดูแมลงศัตรูพืชทันทีหลังใช้ สารเคมีฯ	22 (81.5)	5 (18.5)	23 (85.1)	4 (14.9)
พ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ผสมแล้วจนหมด	20 (74.1)	7 (25.9)	27 (100)	0 (0.0)
รวม	69 (85.2)	12 (14.8)	77 (95.1)	4 (4.9)
พฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้อง				
ไม่เผาภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่มีความดันภายใน ขวด	25 (92.5)	2 (7.5)	24 (88.8)	3 (11.2)
ไม่ล้างภาชนะ/อุปกรณ์พ่นสารเคมีฯ ลงในแม่น้ำ ลำคลอง บ่อน้ำ	24 (88.8)	3 (11.2)	26 (96.2)	1 (3.8)
ไม่เผาภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่ทำจากพลาสติก	20 (74.0)	7 (26.0)	24 (88.8)	3 (11.2)
ล้างภาชนะ/อุปกรณ์พ่นสารเคมีฯ ให้สะอาดก่อน เก็บ	18 (66.6)	9 (33.4)	27 (100)	0 (0.0)
ทิ้งภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่ใช้หมดแล้วลงใน หลุม แล้วกลบดินมิดชิด	15 (55.5)	12 (44.5)	14 (51.8)	13 (48.2)

ตารางที่ 16 (ต่อ)

พฤติกรรมป้องกันการอันตรายฯ หลังการใช้สารเคมีฯ	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมภาษณ์		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
พฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)				
ทิ้งสารเคมีฯ ที่เหลือลงในหลุมที่ขุดเตรียมไว้ ลึก ไม่ต่ำกว่า 50 ซม. และมีปูนขาวรองก้นหลุม	14 (51.8)	13 (48.1)	10 (37.0)	17 (63.0)
ทาบทำลายภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่ใช้หมดแล้ว	11 (40.7)	16 (59.3)	7 (25.9)	20 (74.1)
รวม	127 (67.2)	62 (32.8)	132 (69.8)	57 (30.2)
รวมทั้งหมด	289 (76.5)	89 (23.5)	316 (83.6)	62 (16.4)

ตารางที่ 17 : พฤติกรรมป้องกันการอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ระยะก่อน ระหว่าง และระยะหลังการใช้สารเคมีฯ ของกลุ่มตัวอย่างรูปแบบสมาชิกศูนย์พัฒนาโครงการหลวง (n = 27) แสดงจำนวนคน และ ร้อยละ

พฤติกรรมป้องกันการอันตรายฯ หลังการใช้สารเคมีฯ	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมภาษณ์		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
ระยะก่อนการใช้สารเคมีฯ	672 (85.8)	111 (14.2)	712 (90.9)	71 (9.1)
ระยะระหว่างการใช้สารเคมีฯ	582 (77.0)	174 (23.0)	625 (82.7)	131 (17.3)
ระยะหลังการใช้สารเคมีฯ	289 (76.5)	89 (23.5)	316 (83.6)	62 (16.4)
รวม	1,543 (80.5)	374 (19.5)	1,653 (86.2)	264 (13.8)

4.4 พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ของกลุ่มตัวอย่าง รูปแบบพันธะสัญญา 23 คน

4.4.1 ระยะเวลาการ ใช้ (ตารางที่ 18)

(1) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยการใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 ดังนี้ ในขณะที่ผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีการสวมรองเท้าบูท สวมเสื้อแขนยาว สวมกางเกงขายาว และสวมหมวกหรือมีผ้าโพกศีรษะ ตามลำดับ พฤติกรรมที่พบว่าข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ปฏิบัติถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 แต่ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ปฏิบัติถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80 คือการสวมถุงมือยาว (ร้อยละ 82.6 และ 78.2 ตามลำดับ) ส่วนพฤติกรรมที่ส่วนใหญ่ปฏิบัติถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 คือ ใช้หน้ากากปิดปากและจมูก และสวมแว่นตา ตามลำดับ ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าข้อมูลที่ได้จากการสังเกตส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 (ร้อยละ 83.2) มากกว่าข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ที่ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80 (ร้อยละ 78.3)

(2) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยใช้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคล ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้อง โดยขณะที่มีการผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช กลุ่มตัวอย่างที่ไม่รับประทานขนมหรือของขบเคี้ยว (ร้อยละ 95.6 และ 86.9) ไม่รับประทานอาหาร (ร้อยละ 86.9 และ 100) ไม่สูบบุหรี่ (ร้อยละ 86.9 และ 95.6) ไม่ดื่มน้ำ (ร้อยละ 86.9 และ 91.3) และทำความสะอาดบริเวณที่ผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชทันทีเมื่อผสมเสร็จ (ร้อยละ 60.8 และ 39.2) ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (มากกว่าร้อยละ 80.0) มากกว่าไม่ถูกต้อง

(3) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตรง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 ดังนี้คือ ไม่ใช่ปากเปิดขวดยา/ซองบรรจุสารเคมีฯ ไม่ผสมสารเคมีฯ ในห้องที่เปิดสนิทมีการตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องมือก่อนการฉีดพ่น เมื่อร่างกายถูกสารเคมีฯ มีการล้างด้วยน้ำสะอาด ผสมสารเคมีฯ ในที่โล่งแจ้ง ไม่ใช่มือเปล่าคนสารเคมีฯ และผสมสารเคมีฯตามสัดส่วนที่กำหนด พฤติกรรมที่พบว่าข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมีการปฏิบัติถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 แต่ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มีการปฏิบัติต่ำกว่าร้อยละ 80 คืออยู่เหนือลมขณะพ่นสารเคมีฯ (ร้อยละ 82.6 และ 69.5 ตามลำดับ) มีการใช้เครื่องมือซึ่ง ตวง วัด ปริมาณสารเคมีฯ ก่อนการผสม (ร้อยละ 91.3 และ 69.5 ตามลำดับ) ผสมสารเคมีฯในถัง ก่อนเทใส่เครื่องพ่นผ่านตะแกรง (ร้อยละ 82.6 และ 69.5 ตามลำดับ) และเมื่อสารเคมีฯหกรดเสื้อผ้า รีบเปลี่ยนชุดใหม่ทันที (ร้อยละ 91.3 และ 43.4 ตามลำดับ) และมีพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติไม่ถูกต้อง มากกว่าถูกต้อง คือการไม่ผสมสารเคมี

หลายๆชนิดในถังเดียวกัน และการผสมสารเคมีในห้องที่เปิดระบายอากาศ ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่า ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (น้อยกว่าร้อยละ 80) มากกว่าไม่ถูกต้อง

(4) พฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในระยะก่อนการใช้ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง โดยมีการศึกษาชนิดของสารเคมีฯ ให้เหมาะสมกับชนิดของแมลงศัตรูพืช (ร้อยละ 91.3 และ 100) อ่านคำแนะนำจนเข้าใจก่อนการใช้สารเคมีฯ (ร้อยละ 82.6 และ 95.6) เลือกใช้สารเคมีฯ ตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ 78.2 และ 60.8) และมีการสำรวจชนิดและจำนวนของแมลงที่ระบาด (ร้อยละ 73.9 และ 95.6) ตามลำดับ โดยในภาพรวม พบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (มากกว่าร้อยละ 80.0) มากกว่าไม่ถูกต้อง

พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ของกลุ่มตัวอย่าง ที่ทำการเกษตรกรรมรูปแบบพันธะสัญญา ทั้งหมด 23 คน ในระยะก่อนการใช้ ในภาพรวมพบว่า ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตมีความแตกต่างกัน โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องร้อยละ 75.3 ในขณะที่ข้อมูลจากการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องสูงกว่า (ร้อยละ 83.4) ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 คือพฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยใช้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคล และ พฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชก่อนการใช้ ส่วนพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตรง กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 สำหรับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยการใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกายนั้น ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์พบว่า กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 แต่ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0

ตารางที่ 18 : พฤติกรรมในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ระยะก่อนการใช้
ของ กลุ่มตัวอย่างรูปแบบพื้นที่สัญญา (n = 23) แสดงจำนวนคน และ ร้อยละ

พฤติกรรมในการป้องกันอันตรายฯ ขณะผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมผัส		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
การใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย				
สวมรองเท้าบูท	23 (100)	0 (0.0)	23 (100)	0 (0.0)
สวมเสื้อแขนยาว	22 (95.6)	1 (4.4)	23 (100)	0 (0.0)
สวมกางเกงขายาว	22 (95.6)	1 (4.4)	23 (100)	0 (0.0)
สวมหมวก/ผ้าโพกศีรษะ	19 (82.6)	4 (17.4)	22 (95.6)	1 (4.4)
สวมถุงมือยาว	18 (78.2)	5 (21.8)	19 (82.6)	4 (17.4)
ใช้หน้ากากปิดปากและจมูก	16 (69.5)	7 (30.5)	15 (65.2)	8 (34.8)
สวมแว่นตา	6 (26.0)	17 (74.0)	9 (39.1)	14 (60.9)
รวม	126 (78.3)	35 (21.7)	134 (83.2)	27 (16.8)
สุขวิทยาส่วนบุคคล				
ไม่รับประทานขนม ของขบเคี้ยว	22 (95.6)	1 (4.4)	20 (86.9)	3 (13.1)
ไม่รับประทานอาหาร	20 (86.9)	3 (13.1)	23 (100)	0 (0.0)
ไม่สูบบุหรี่	20 (86.9)	3 (13.1)	22 (95.6)	1 (4.4)
ไม่ดื่มน้ำ	20 (86.9)	3 (13.1)	21 (91.3)	2 (8.1)
ทำความสะอาดบริเวณที่ผสมสารเคมีฯ ทันทีเมื่อ ผสมเสร็จ	14 (60.8)	9 (39.2)	17 (73.9)	6 (26.1)
รวม	96 (83.5)	19 (16.5)	103 (89.6)	12 (10.4)
การป้องกันการสัมผัสสารเคมีโดยตรง				
ไม่ใช้ปากเปิดขวดยา/ซองยาบรรจุสารเคมีฯ	21 (91.3)	2 (8.7)	23 (100)	0 (0.0)
ไม่ผสมสารเคมีฯ ในห้องที่ปิดสนิท	21 (91.3)	2 (8.7)	22 (95.6)	1 (4.4)
ตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องมือก่อนการฉีดพ่น	21 (91.3)	2 (8.7)	22 (95.6)	1 (4.4)
เมื่อร่างกายถูกสารเคมีฯ มีการล้างด้วยน้ำสะอาด	21 (91.3)	2 (8.7)	19 (82.6)	4 (17.4)
ผสมสารเคมีฯ ในที่โล่งแจ้ง	21 (91.4)	2 (8.7)	19 (82.6)	4 (17.4)
ไม่ใช้มือเปล่าในการคนสารเคมีฯ	19 (82.7)	4 (17.3)	22 (95.6)	1 (4.4)

ตารางที่ 18 (ต่อ)

พฤติกรรมในการป้องกันอันตรายฯ ขณะผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมภาษณ์		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
การป้องกันการสัมผัสสารเคมีโดยตรง (ต่อ)				
ไม่ใช้ปากเปิดขวดยา/ซองยาบรรจุสารเคมีฯ	21 (91.3)	2 (8.7)	23 (100)	0 (0.0)
ไม่ผสมสารเคมีฯ ในห้องที่ปิดสนิท	21 (91.3)	2 (8.7)	22 (95.6)	1 (4.4)
ตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องมือก่อนการฉีดพ่น	21 (91.3)	2 (8.7)	22 (95.6)	1 (4.4)
เมื่อร่างกายถูกสารเคมีฯ มีการล้างด้วยน้ำสะอาด	21 (91.3)	2 (8.7)	19 (82.6)	4 (17.4)
ผสมสารเคมีฯ ในที่โล่งแจ้ง	21 (91.4)	2 (8.7)	19 (82.6)	4 (17.4)
ไม่ใช้มือเปล่าในการคนสารเคมีฯ	19 (82.7)	4 (17.3)	22 (95.6)	1 (4.4)
ผสมสารเคมีฯ ตามสัดส่วนที่กำหนด	19 (82.6)	4 (17.4)	20 (86.9)	3 (13.1)
ยืนอยู่เหนือลม	16 (69.5)	7 (30.5)	19 (82.6)	4 (17.4)
ใช้เครื่องมือชั่ง ตวง วัด ปริมาณสารเคมีฯ ก่อนการผสม	16 (69.5)	7 (30.5)	21 (91.3)	2 (8.7)
ผสมสารเคมีฯ ในถังก่อนเทใส่เครื่องพ่นผ่านตะแกรง	16 (69.5)	7 (30.5)	19 (82.6)	4 (17.4)
เมื่อสารเคมีฯ หกรดเสื้อผ้า รีบเปลี่ยนชุดใหม่ทันที	10 (43.4)	13 (56.6)	21 (91.3)	2 (8.7)
ไม่ผสมสารเคมีฯ หลายๆ ชนิดในถังเดียวกัน	2 (8.6)	21 (91.4)	4 (17.3)	19 (82.7)
ผสมสารเคมีฯ ในห้องที่เปิดระบายอากาศ	2 (8.7)	21 (91.4)	7 (30.4)	16 (69.6)
รวม	205 (68.6)	94 (31.4)	238 (79.6)	61 (20.4)
พฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้อง				
ศึกษาชนิดของสารเคมีฯ ให้เหมาะสมกับชนิดของแมลงศัตรูพืช	21 (91.3)	2 (8.7)	23 (100)	0 (0.0)
อ่านคำแนะนำจนเข้าใจก่อนใช้สารเคมีฯ	19 (82.6)	4 (17.4)	22 (95.6)	1 (4.4)
เลือกใช้สารเคมีฯ ตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่	18 (78.2)	5 (21.8)	14 (60.8)	9 (39.2)
สำรวจชนิดและจำนวนของแมลงที่ระบาด	17 (73.9)	6 (26.1)	22 (95.6)	1 (4.4)
รวม	75 (81.5)	17 (18.5)	81 (88.0)	11 (12.0)
รวมทั้งหมด	502 (75.3)	165 (24.7)	556 (83.4)	111 (16.6)

4.4.2 ระยะระหว่างการใส่ (ตารางที่ 19)

(1) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยการใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 ดังนี้คือ ระหว่างพ่นสารเคมีมีการสวมรองเท้าบู๊ท สวมเสื้อแขนยาว สวมกางเกงขายาว และสวมหมวกหรือมีผ้าโพกศีรษะ ตามลำดับ พฤติกรรมที่พบว่าข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มีการปฏิบัติถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 แต่ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมีการปฏิบัติถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80 คือ การสวมถุงมือยาว (ร้อยละ 95.6 และ 73.9 ตามลำดับ) ส่วนพฤติกรรมที่ส่วนใหญ่ปฏิบัติถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 คือ สวมอุปกรณ์ครอบปากหรือจุก และสวมแว่นตา ตามลำดับ ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (มากกว่าร้อยละ 80) มากกว่าไม่ถูกต้อง

(2) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยใช้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคล ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้อง คือขณะที่มีการพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช กลุ่มตัวอย่างไม่หยุดพักสูบบุหรี่ (ร้อยละ 82.6 และ 95.6) ไม่หยุดพักดื่มน้ำ (ร้อยละ 82.6 และ 91.3) ไม่หยุดพักรับประทานอาหาร (ร้อยละ 82.6 และ 95.6) และ มีการเปลี่ยนเสื้อผ้าที่สวมใส่ขณะพ่นสารเคมีทุกครั้ง เวลาพักรับประทานอาหาร (ร้อยละ 73.9 และ 78.2) ตามลำดับ ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (มากกว่าร้อยละ 80.0) มากกว่าไม่ถูกต้อง

(3) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตรง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 ดังนี้ คือพ่นสารเคมีในขณะที่ลมสงบ ไม่ใช้ปากเป่าหรือดูดหัวฉีดพ่นเมื่อมีสิ่งอุดตัน ในระหว่างพ่นสารเคมี บริเวณที่พ่นไม่มีสัตว์เลี้ยงอยู่ใกล้ ขณะที่พ่นยืนอยู่เหนือลม บริเวณที่พ่นไม่มีเด็กอยู่ใกล้ ไม่ใช้มือขยี้ตาและเกาผิวหนัง และพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในช่วงเช้า ตั้งแต่เวลา 06.00 – 10.00 น. พฤติกรรมที่พบว่าข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มีการปฏิบัติถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 แต่ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต มีการปฏิบัติต่ำกว่าร้อยละ 80 คือทำความสะอาดร่างกายทันที เมื่อสารเคมีปนเปื้อนร่างกาย (ร้อยละ 95.6 และ 69.5 ตามลำดับ) และพฤติกรรมที่พบว่าข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมีการปฏิบัติถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 แต่ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มีการปฏิบัติต่ำกว่าร้อยละ 80 คือพ่นสารเคมีในช่วงเวลาบ่าย หลังเวลา 16.00 น. (ร้อยละ 82.6 และ 65.2 ตามลำดับ) ส่วนพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารเคมีโดยตรงอื่นๆ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง(มากกว่าร้อยละ 80) มากกว่าไม่ถูกต้อง

(4) พฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในระหว่างการใช้ พบว่ามีพฤติกรรม ที่ข้อมูลได้จากการสังเกตมีการปฏิบัติถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 แต่ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ปฏิบัติถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80 คือเวลาหยุดพักไม่ได้ อยู่บริเวณเดียวกันกับที่พ่นสารเคมี (ร้อยละ 82.6 และ 78.2 ตามลำดับ) และหยุดพ่นทันทีเมื่อมีอาการ ผิดปกติขณะพ่น (ร้อยละ 86.9 และ 65.2 ตามลำดับ) และมีพฤติกรรมที่มีการปฏิบัติไม่ถูกต้อง มากกว่าถูกต้อง คือมีการเตรียมอุปกรณ์ปฐมพยาบาลไว้ในสถานที่พ่นสารเคมีฯ และไม่ปฏิบัติงาน ในขณะที่พ่นสารเคมีฯเพียงลำพังคนเดียว ตามลำดับ โดยในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ไม่ ถูกต้อง (น้อยกว่าร้อยละ 80.0) มากกว่าถูกต้อง

พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของกลุ่มตัวอย่าง ที่ ทำการเกษตรกรรมรูปแบบพันธะสัญญา ทั้งหมด 23 คน ในระยะระหว่างการใช้ ในภาพรวมพบว่า ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตมีความแตกต่างกัน โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่ากลุ่ม ตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องร้อยละ 78.0 ในขณะที่ข้อมูลจากการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างมี พฤติกรรมที่ถูกต้องสูงกว่า (ร้อยละ 78.1) ทั้งนี้ พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องมากกว่า ร้อยละ 80.0 คือ พฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยการใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย พฤติกรรมการ ป้องกันอันตรายโดยใช้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคล และ พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการสัมผัส สารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตรง ส่วนพฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการป้องกันอันตรายจากการใช้ สารเคมีกำจัดศัตรูพืชระหว่างการใช้ ปฏิบัติได้ถูกต้องน้อยกว่า ร้อยละ 80.0

ตารางที่ 19 : พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ระยะระหว่างการใช้สารเคมีฯ ของกลุ่มตัวอย่างรูปแบบพันธะสัญญา (n = 23) แสดงจำนวนคน และร้อยละ

พฤติกรรมการป้องกันอันตรายฯ ระหว่างพันธสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมผัส		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
การใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย				
สวมรองเท้าน้ำบูท	23 (100)	0	23 (100)	0
สวมเสื้อแขนยาว	23 (100)	0	23 (100)	0
สวมกางเกงขายาว	23 (100)	0	23 (100)	0
สวมถุงมือยาว	22 (95.6)	1 (4.4)	17 (73.9)	6 (26.1)
สวมหมวก/ผ้าโพกศีรษะ	22 (95.6)	1 (4.4)	21 (91.3)	2 (8.7)
สวมอุปกรณ์ครอบปาก/จมูก	18 (78.2)	5 (21.8)	14 (60.8)	9 (32.9)
สวมแว่นตาที่ครอบตา	11 (47.8)	12 (52.2)	10 (43.4)	13 (56.6)
รวม	142 (88.2)	19 (11.8)	131 (81.4)	30 (18.6)
สุขวิทยาส่วนบุคคล				
ไม่หยุดพักสูบบุหรี่	19 (82.6)	4 (17.3)	22 (95.6)	1 (4.4)
ไม่หยุดพักดื่มน้ำ	19 (82.6)	4 (17.3)	21 (91.3)	2 (8.7)
ไม่หยุดพักรับประทานอาหาร	19 (82.6)	4 (17.3)	22 (95.6)	1 (4.4)
เวลาพักรับประทานอาหารจะเปลี่ยนเสื้อผ้าที่สวมใส่ขณะพันธสารเคมีฯ ก่อนทุกครั้ง	17 (73.9)	6 (26.1)	18 (78.2)	5 (21.8)
รวม	74 (80.4)	18 (19.6)	83 (90.2)	9 (9.8)
การป้องกันการสัมผัสสารเคมีโดยตรง				
ทำความสะอาดร่างกายทันทีเมื่อพันธสารเคมีฯ	22 (95.6)	1 (4.4)	16 (69.5)	7 (30.5)
ปนเปื้อนร่างกายขณะพันธ				
พันธสารเคมีฯ ในขณะที่ลมสงบ	22 (95.6)	1 (4.4)	21 (91.3)	2 (8.7)
ไม่ใช้ปากเป่าหรือดูดหัวฉีดพันธ เมื่อมีสิ่งอุดตัน	21 (91.3)	2 (8.7)	21 (91.3)	2 (8.7)
บริเวณที่พันธฯ ไม่มีสัตว์เลี้ยงอยู่ใกล้ๆ	21 (91.3)	2 (8.7)	22 (95.6)	1 (4.4)
ยืนอยู่เหนือลมขณะฉีดพันธสารเคมีฯ	21 (91.3)	2 (8.7)	21 (91.3)	2 (8.7)
บริเวณที่พันธสารเคมีฯ ไม่มีเด็กอยู่ใกล้ๆ	20 (86.9)	3 (13.1)	22 (95.6)	1 (4.4)

ตารางที่ 19 (ต่อ)

พฤติกรรมป้องกันการอันตรายฯ ระหว่างพ้นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมภาษณ์		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
การป้องกันการสัมผัสสารเคมีโดยตรง (ต่อ)				
ไม่ใช้มือขี้นิ้วแตะขณะพ้นสารเคมีฯ	19 (82.6)	4 (17.3)	19 (82.6)	4 (17.3)
ไม่ใช้มือเกาผิวหนังขณะพ้นสารเคมีฯ	19 (82.6)	4 (17.3)	19 (82.6)	4 (17.3)
พ้นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชช่วงเช้าตั้งแต่เวลา 6.00 - 10.00 น.	19 (82.6)	4 (17.4)	23 (100)	0 (0.0)
หยุดพ้นสารเคมีฯ ทันทีขณะที่ลมแรง	15 (65.2)	8 (34.8)	11 (47.8)	12 (52.2)
พ้นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชช่วงเวลาบ่าย หลังเวลา 16.00 น.	15 (65.2)	8 (34.8)	19 (82.6)	4 (17.4)
ไม่พ้นสารเคมีฯ ขณะที่ลมแปรปรวน เปลี่ยนทิศทาง	15 (65.2)	8 (34.8)	16 (69.5)	7 (30.5)
หยุดพ้นเพื่อตรวจสอบเครื่องพ้นสารเคมีฯ ทันที เมื่อสารเคมีไหลออกไม่สม่ำเสมอ	14 (60.8)	9 (39.2)	14 (60.8)	9 (39.2)
รวม	243 (81.3)	56 (18.7)	244 (81.6)	55 (18.4)
พฤติกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง				
เวลาหยุดพัก ไม่ได้อยู่บริเวณเดียวกันกับที่พ้น สารเคมีฯ	18 (78.2)	5 (21.8)	19 (82.6)	4 (17.3)
หยุดพ้นสารเคมีฯ ทันที เมื่อมีอาการผิดปกติ ขณะพ้น	15 (65.2)	8 (34.8)	20 (86.9)	3 (13.1)
เตรียมอุปกรณ์ปฐมพยาบาลไว้ในสถานที่พ้น สารเคมีฯ	8 (34.8)	15 (65.2)	2 (8.6)	21 (91.4)
ไม่ปฏิบัติงานในขณะพ้นสารเคมีฯ เพียงลำพัง คนเดียว	2 (8.6)	21 (91.4)	14 (17.3)	19 (82.7)
รวม	43 (46.7)	49 (53.3)	45 (48.9)	47 (51.1)
รวมทั้งหมด	502 (78.0)	142 (22.0)	503 (78.1)	141 (21.9)

4.4.3 ระยะเวลาหลังการใช้ (ตารางที่ 20)

(1) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยใช้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคล ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้อง โดยหลังการพ่นสารเคมีเสร็จ มีการอาบน้ำทันที ซึ่งเท่ากันกับ มีการสระผมทันที (ร้อยละ 100 และ 82.6) เปลี่ยนเสื้อผ้าชุดใหม่ทันที (ร้อยละ 100 และ 65.2) และซักเสื้อผ้าที่ใช้สวมใส่ทันที (ร้อยละ 91.3 และ 73.9) ตามลำดับ ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 (ร้อยละ 97.8) มากกว่าข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ที่ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 (ร้อยละ 76.1)

(2) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตรง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้อง โดยมีการพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ผสมแล้วจนหมด (ร้อยละ 95.6 เท่ากัน) เก็บสารเคมีฯ และอุปกรณ์ไว้ในที่ปลอดภัยห่างไกลจากเด็กและสัตว์เลี้ยง (ร้อยละ 91.3 และ 95.6) และไม่เข้าไปตรวจดูแมลงศัตรูพืชทันทีหลังใช้สารเคมีฯ (ร้อยละ 60.8 และ 52.1) ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (มากกว่าร้อยละ 80.0) มากกว่าไม่ถูกต้อง

(3) พฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหลังการใช้ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง โดยไม่มีการเผาภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่ทำจากพลาสติก (ร้อยละ 91.3 และ 78.2) ไม่มีการเผาภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่มีความดันภายในขวด (ร้อยละ 86.9 และ 95.6) มีการล้างภาชนะหรืออุปกรณ์พ่นสารเคมีฯ ให้สะอาดก่อนเก็บ (ร้อยละ 86.9 และ 91.3) ไม่ล้างภาชนะหรืออุปกรณ์พ่นสารเคมีฯ ลงในแม่น้ำลำคลอง บ่อน้ำ (ร้อยละ 82.6 เท่ากัน) ทิ้งภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่ใช้หมดแล้วลงในหลุม แล้วกลบดินมิดชิด (ร้อยละ 69.5 และ 47.8) และทิ้งสารเคมีฯ ที่เหลือลงในหลุมที่ขุดเตรียมไว้ ลึกไม่ต่ำกว่า 50 ซม. และมีปูนขาวรองก้นหลุม (ร้อยละ 52.1 เท่ากัน) ตามลำดับ พฤติกรรมที่มีการปฏิบัติไม่ถูกต้องมากกว่าถูกต้อง คือ ทับทำลายภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่ใช้หมดแล้ว โดยในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (น้อยกว่าร้อยละ 80.0) มากกว่าไม่ถูกต้อง

พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการเกษตรกรรมรูปแบบพันธะสัญญา ทั้งหมด 32 คน ในระยะเวลาหลังการใช้ในภาพรวมพบว่า ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตมีความแตกต่างกัน โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องร้อยละ 81.1 ในขณะที่ข้อมูลจากการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องต่ำกว่า (ร้อยละ 78.0) ทั้งนี้ พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องมากกว่า

ร้อยละ 80.0 คือพฤติกรรมกรรมการป้องกันอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตรง ส่วนพฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหลังการใช้ ปฏิบัติได้ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 สำหรับพฤติกรรมกรรมการป้องกันอันตรายโดยใช้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคล ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 แต่ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0

4.4.4 ภาพรวมระยะก่อนการใช้ ระหว่างการใช้ และหลังการใช้ (ตารางที่ 21)

พฤติกรรมกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการเกษตรกรรมรูปแบบพันธะสัญญา ทั้งหมด 23คน ในภาพรวม ทั้งระยะก่อนการใช้ ระยะระหว่างการใช้ และระยะหลังการใช้พบว่า ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตมีความแตกต่างกัน โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องร้อยละ 77.5 ในขณะที่ข้อมูลจากการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องสูงกว่า (ร้อยละ 79.2) ทั้งนี้ พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 คือพฤติกรรมระยะก่อนการใช้ ที่ได้ข้อมูลจากการสังเกต และพฤติกรรมระยะหลังการใช้ที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ส่วนพฤติกรรมระยะระหว่างการใช้ ที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พฤติกรรมระยะก่อนการใช้ ที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และพฤติกรรมระยะหลังการใช้ ที่ได้ข้อมูลจากการสังเกต กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0

ตารางที่ 20 : พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ระยะหลังการใช้สารเคมีฯ ของกลุ่มตัวอย่างรูปแบบพันธระสัญญา (n = 23) แสดงจำนวนคน และร้อยละ

พฤติกรรมกรรมการป้องกันอันตรายฯ หลังการใช้สารเคมีฯ	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมภาษณ์		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
สุขวิทยาส่วนบุคคล				
อาบน้ำทันที หลังการพ่นสารเคมีฯ	23 (100)	0 (0.0)	19 (82.6)	4 (17.4)
สระผมทันทีหลังการพ่นสารเคมีฯ	23 (100)	0 (0.0)	19 (82.6)	4 (17.4)
เปลี่ยนเสื้อผ้าชุดใหม่ทันทีหลังพ่นสารเคมีฯ	23 (100)	0 (0.0)	15 (65.2)	8 (34.8)
ซักเสื้อผ้าที่ใช้สวมใส่ หลังการพ่นสารเคมีฯ ทันที	21 (91.3)	2 (8.7)	17 (73.9)	6 (26.4)
รวม	90 (97.8)	2 (2.2)	70 (76.1)	22 (23.9)
การป้องกันการสัมผัสสารเคมีโดยตรง				
พ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ผสมแล้วจนหมด	22 (95.6)	1 (4.4)	22 (95.6)	1 (4.4)
เก็บสารเคมีฯ และอุปกรณ์ในที่ปลอดภัย ห่างไกลจากเด็ก และสัตว์เลี้ยง	21 (91.3)	2 (8.7)	22 (95.6)	1 (4.4)
ไม่เข้าไปตรวจสอบแมลงศัตรูพืชทันทีหลังใช้ สารเคมีฯ	14 (60.8)	9 (39.2)	12 (52.1)	11 (48.9)
รวม	57 (82.6)	12 (17.4)	56 (81.2)	13 (18.8)
พฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้อง				
ไม่เผาภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่ทำจากพลาสติก	21 (91.3)	2 (8.7)	18 (78.2)	5 (21.8)
ไม่เผาภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่มีความดันภายใน ขวด	20 (86.9)	3 (13.1)	22 (95.6)	1 (4.4)
ล้างภาชนะ/อุปกรณ์พ่นสารเคมีฯ ให้สะอาดก่อน เก็บ	20 (86.9)	3 (13.1)	21 (91.3)	2 (8.7)
ไม่ล้างภาชนะ/อุปกรณ์พ่นสารเคมีฯ ลงในแม่น้ำ ลำคลอง บ่อน้ำ	19 (82.6)	4 (17.4)	19 (82.6)	4 (17.4)

ตารางที่ 20 (ต่อ)

พฤติกรรมกรรมการป้องกันอันตรายฯ หลังการใช้สารเคมีฯ	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมภาษณ์		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
พฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)				
ทิ้งภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่ใช้หมดแล้วลงใน หลุม แล้วกลบดินมิดชิด	16 (69.5)	7 (30.5)	11 (47.8)	12 (52.2)
ทิ้งสารเคมีฯ ที่เหลือลงในหลุมที่ขุดเตรียมไว้ ลึก ไม่ต่ำกว่า 50 ซม. และมีปูนขาวรองก้นหลุม	12 (52.1)	11 (47.8)	12 (52.1)	11 (47.9)
ทูลบทำลายภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่ใช้หมดแล้ว	6 (26.0)	17 (74.0)	6 (26.0)	17 (74.0)
รวม	114 (70.8)	47 (29.2)	109 (67.7)	52 (32.3)
รวมทั้งหมด	261 (81.1)	61 (18.9)	235 (78.0)	87 (27.0)

ตารางที่ 21 : พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ระยะก่อน ระยะ
ระหว่าง และระยะหลังการใช้สารเคมีฯ ของกลุ่มตัวอย่างรูปแบบพันธะสัญญา
(n = 23) แสดงจำนวนคน และ ร้อยละ

พฤติกรรมกรรมการป้องกันอันตรายฯ หลังการใช้สารเคมีฯ	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมภาษณ์		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
ระยะก่อนการใช้สารเคมีฯ	502 (75.3)	165(24.7)	556 (83.4)	111(16.6)
ระยะระหว่างการใช้สารเคมีฯ	502 (78.0)	142 (22.0)	503 (78.1)	141 (21.9)
ระยะหลังการใช้สารเคมีฯ	261(81.1)	61(18.9)	235(78.0)	87(27.0)
รวม	1,265 (77.5)	368 (22.5)	1,294 (79.2)	339 (20.8)

4.5 พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ของกลุ่มตัวอย่าง รูปแบบผสมผสาน (ทำมากกว่า 1 รูปแบบ) 31 คน

4.5.1 ระยะก่อนการใช้ (ตารางที่ 22)

(1) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยการใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 ดังนี้ ขณะผสมสารเคมีฯ มีการสวมเสื้อแขนยาว สวมรองเท้าน้ำบู๊ต และสวมกางเกงขายาว ตามลำดับ พฤติกรรมที่พบว่าข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมีการปฏิบัติถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 แต่ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มีการปฏิบัติน้อยกว่าร้อยละ 80 คือ สวมหมวกหรือมีผ้าโพกศีรษะ (ร้อยละ 87.0 และ 74.4 ตามลำดับ) และสวมถุงมือยาว (ร้อยละ 80.6 และ 70.9 ตามลำดับ) ส่วนพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปฏิบัติถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 คือ ใช้หน้ากากปิดปากและจมูก และมีพฤติกรรมการปฏิบัติไม่ถูกต้องมากกว่าถูกต้อง คือ สวมแว่นตา ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 (ร้อยละ 82.5) มากกว่าข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ที่ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80 (ร้อยละ 76.0)

(2) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยใช้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคล ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้อง โดยขณะที่มีการผสมสารเคมีฯ กลุ่มตัวอย่างไม่รับประทานอาหาร (ร้อยละ 96.7 เท่ากัน) ไม่ดื่มน้ำ จำนวนเท่ากับกับไม่สูบบุหรี่ (ร้อยละ 93.5 และ 96.7) ไม่รับประทานขนมหรือของขบเคี้ยว (ร้อยละ 90.3 และ 93.5) และมีการทำความสะอาดบริเวณที่ผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชทันทีเมื่อผสมเสร็จ (ร้อยละ 45.1 และ 83.8) ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (มากกว่าร้อยละ 80.0) มากกว่าไม่ถูกต้อง

(3) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืช โดยตรง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 ดังนี้คือ ไม่ใช้ปากเปิดขวดยา/ซองบรรจุสารเคมีฯ เมื่อร่างกายถูกสารเคมีฯ มีการล้างด้วยน้ำสะอาด ผสมสารเคมีฯ ในที่โล่งแจ้ง ไม่ผสมสารเคมีฯ ในห้องที่ปิดสนิท มีการตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องมือก่อนการฉีดพ่น และยืนอยู่เหนือลมขณะผสมสารเคมีฯ ตามลำดับ พฤติกรรมที่พบว่าข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมีการปฏิบัติถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 แต่ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มีการปฏิบัติน้อยกว่าร้อยละ 80 คือ การใช้เครื่องมือชั่ง ตวง วัด ปริมาณสารเคมีฯ ก่อนการผสม (ร้อยละ 87.0 และ 70.9 ตามลำดับ) และผสมสารเคมีฯ ในถังก่อนเทใส่เครื่องพ่นผ่านตะแกรง (ร้อยละ 87.0 และ 45.1 ตามลำดับ) พฤติกรรมที่พบว่าข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มีการปฏิบัติถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 แต่ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมีการปฏิบัติน้อยกว่าร้อยละ 80 การไม่ใช้มือเปล่าคนสารเคมีฯ (ร้อยละ

87.0 และ 74.1 ตามลำดับ) ส่วนพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 คือการเปลี่ยนชุดใหม่ทันทีเมื่อสารเคมีฯ หมด และมีการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง มากกว่าถูกต้อง คือไม่ผสมสารเคมีฯ หลายชนิดในถังเดียวกัน และผสมสารเคมีในห้องที่เปิดระบายอากาศ ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (น้อยกว่าร้อยละ 80) มากกว่าไม่ถูกต้อง

(4) พฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชก่อนการใช้ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง โดยมีการศึกษาชนิดของสารเคมีฯ ให้เหมาะสมกับชนิดของแมลงศัตรูพืช (ร้อยละ 87.1 และ 96.7) สํารวจชนิดและจำนวนของแมลงที่ระบาด (ร้อยละ 83.9 เท่ากัน) เลือกใช้สารเคมีฯ ตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ 74.4 และ 90.3) และอ่านคำแนะนำจนเข้าใจก่อนการใช้สารเคมีฯ (ร้อยละ 74.1 และ 93.5) ตามลำดับ โดยในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (มากกว่าร้อยละ 80.0) มากกว่าไม่ถูกต้อง

พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ของกลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการทำการเกษตรแบบผสมผสาน (ทำมากกว่า 1 รูปแบบ) ทั้งหมด 31 คน ในระยะก่อนการใช้ ในภาพรวมพบว่า ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตมีความแตกต่างกัน โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องร้อยละ 73.3 ในขณะที่ข้อมูลจากการสังเกตพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องสูงกว่า (ร้อยละ 83.4) ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 คือพฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยใช้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคล และพฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชก่อนการใช้ ส่วนพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืช โดยตรงกลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 สำหรับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์พบว่า กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 แต่ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพบว่า กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0

ตาราง ที่ 22 : พฤติกรรมในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ระยะก่อนการใช้
ของ กลุ่มตัวอย่างรูปแบบผสมผสาน (ทำมากกว่า 1 รูปแบบ)(n = 31) แสดงจำนวน
คน และร้อยละ

พฤติกรรมในการป้องกันอันตรายฯ ขณะผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมผัส		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
การใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย				
สวมเสื้อแขนยาว	31 (100)	0 (0.0)	31 (100)	0 (0.0)
สวมรองเท้าน้ำบูท	30 (96.7)	1 (3.3)	31 (100)	0 (0.0)
สวมกางเกงขายาว	29 (93.5)	2 (6.5)	30(96.7)	1 (3.3)
สวมหมวก/ผ้าโพกศีรษะ	24 (74.4)	7 (25.6)	27 (87.0)	4 (13.0)
สวมถุงมือยาว	22 (70.9)	9 (29.1)	25 (80.6)	6 (19.6)
ใช้น้ำกากปิดปากและจมูก	21 (67.7)	10 (32.3)	23 (74.1)	8 (25.9)
สวมแว่นตา	8 (25.8)	23 (74.2)	12 (38.7)	19 (61.3)
รวม	165 (76.0)	52 (24.0)	179 (82.5)	38 (17.5)
สุขวิทยาส่วนบุคคล				
ไม่รับประทานอาหาร	30 (96.7)	1 (3.3)	30 (96.7)	1 (3.3)
ไม่ดื่มน้ำ	29 (93.5)	2 (6.5)	30 (96.7)	1 (3.3)
ไม่สูบบุหรี่	29 (93.5)	2 (6.5)	30 (96.7)	1 (3.3)
ไม่รับประทานขนม ของขบเคี้ยว	28 (90.3)	3 (9.7)	29 (93.5)	2 (6.5)
ทำความสะอาดบริเวณที่ผสมสารเคมีฯ ทันทีเมื่อผสมเสร็จ	14 (45.1)	17 (54.9)	26 (83.8)	5 (16.2)
รวม	130 (83.9)	25 (16.1)	145 (93.6)	10 (6.4)
การป้องกันการสัมผัสสารเคมีโดยตรง				
ไม่ใช้ปากเปิดขวดยา/ซองยาบรรจุสารเคมีฯ	30 (96.7)	1 (3.3)	30 (96.7)	1 (3.3)
เมื่อร่างกายถูกสารเคมีฯ มีการล้างด้วยน้ำสะอาด	29 (93.5)	2 (6.5)	30 (96.7)	1 (3.3)
ผสมสารเคมีฯ ในที่โล่งแจ้ง	28 (90.3)	3 (9.7)	26 (83.8)	5 (16.2)
ไม่ผสมสารเคมีฯ ในห้องที่ปิดสนิท	27 (87.0)	4 (13.0)	26 (83.8)	5 (16.2)
ไม่ใช้มือเปล่าในการคนสารเคมีฯ	27 (87.0)	4 (13.0)	23 (74.1)	8 (25.9)

ตารางที่ 22 (ต่อ)

พฤติกรรมในการป้องกันอันตรายฯ ขณะผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมภาษณ์		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
การป้องกันการสัมผัสสารเคมีโดยตรง (ต่อ)				
ตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องมือก่อนการฉีดพ่น	26 (83.8)	5 (16.2)	30 (96.7)	1 (3.3)
ยืนอยู่เหนือลม	25 (80.6)	6 (19.4)	26 (83.8)	5 (16.2)
ใช้เครื่องมือซึ่ง ทวง วัด ปริมาณสารเคมีฯ ก่อน การผสม ^๔	22 (70.9)	9 (29.1)	27 (87.0)	4 (13.0)
ผสมสารเคมีฯ ตามสัดส่วนที่กำหนด	18 (58.0)	13 (42.0)	27 (87.0)	4 (13.0)
ผสมสารเคมีฯ ในถังก่อนเทใส่เครื่องพ่น ผ่านตะแกรง	14 (45.1)	17 (54.9)	27 (87.0)	4 (13.0)
เมื่อสารเคมีฯ หกรดเสื้อผ้า รีบเปลี่ยนชุดใหม่ ทันที	14 (45.1)	17 (54.9)	19 (61.2)	12 (38.8)
ไม่ผสมสารเคมีฯ หลายๆ ชนิดในถังเดียวกัน	3 (9.6)	28 (90.4)	13 (41.9)	18 (58.1)
ผสมสารเคมีฯ ในห้องที่เปิดระบายอากาศ	1 (3.3)	30 (96.4)	9 (29.0)	22 (71.0)
รวม	264 (65.5)	139 (34.5)	313 (77.7)	90 (22.3)
พฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้อง				
ศึกษาชนิดของสารเคมีฯ ให้เหมาะสมกับ ชนิดของแมลงศัตรูพืช	27 (87.1)	4 (12.9)	30 (96.7)	1(3.3)
สำรวจชนิดและจำนวนของแมลงที่ระบาด	26 (83.9)	5 (16.1)	26 (83.9)	5 (16.1)
เลือกใช้สารเคมีฯ ตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่	24 (74.4)	7 (25.6)	28 (90.3)	3 (9.7)
อ่านคำแนะนำงานเข้าใจก่อนใช้สารเคมีฯ	23 (74.1)	8 (25.9)	29 (93.5)	2 (6.5)
รวม	100 (80.6)	24 (19.4)	113 (91.1)	11 (8.9)
รวมทั้งหมด	659	240	750	149
	(73.3)	(26.4)	(83.4)	(16.6)

4.5.2 ระยะระหว่างการใส่ (ตารางที่ 23)

(1) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยการใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 ดังนี้คือ ระหว่างฟันसारเคมีมีการสวมหมวกหรือมีผ้าโพกศีรษะ สวมรองเท้าบู๊ท สวมเสื้อแขนยาว สวมกางเกงขายาว และสวมถุงมือยาว ตามลำดับ ส่วนพฤติกรรมที่ส่วนใหญ่ปฏิบัติถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 คือการสวมอุปกรณ์ครอบปากหรือจมูก และสวมแว่นตา ตามลำดับ ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่า ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80 (ร้อยละ 76.0) น้อยกว่าข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ที่ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 (ร้อยละ 82.9)

(2) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยใช้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคล ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้องคือขณะที่มีการฟันสารเคมีกำจัดศัตรูพืช กลุ่มตัวอย่างไม่หยุดพักดื่มน้ำ (ร้อยละ 93.5 และ 74.4) ไม่หยุดพักสูบบุหรี่ (ร้อยละ 90.3 และ 83.8) ไม่หยุดพักรับประทานอาหาร (ร้อยละ 90.3 และ 74.1) และ มีการเปลี่ยนเสื้อผ้าที่สวมใส่ขณะฟันสารเคมีทุกครั้ง เวลาพักรับประทานอาหาร (ร้อยละ 54.8 และ 64.5) ตามลำดับ ทั้งนี้ในภาพรวม ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์พบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 (ร้อยละ 82.3) มากกว่าข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ที่ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 (ร้อยละ 75.0)

(3) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตรง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 ดังนี้คือ ในระหว่างฟันสารเคมีฯ บริเวณที่พ่นไม่มีเด็กอยู่ใกล้ ไม่ใช้ปากเป่าหรือดูด หัวฉีดพ่นเมื่อมีสิ่งอุดตัน บริเวณที่พ่นไม่มีสัตว์เลี้ยงอยู่ใกล้ ไม่ใช้มือขยี้ตาขณะที่พ่น และหยุดพ่นเพื่อตรวจสอบเครื่องพ่นสารเคมีฯทันที เมื่อสารเคมีฯ ไหลออกไม่สม่ำเสมอ พฤติกรรมที่พบว่าข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมีการปฏิบัติถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 แต่ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มีการปฏิบัติน้อยกว่าร้อยละ 80 คือพ่นสารเคมีฯขณะที่ลมสงบ (ร้อยละ 80.6 และ 77.4 ตามลำดับ) และทำความสะอาดร่างกายทันที เมื่อสารเคมีฯ ปนเปื้อนร่างกาย (ร้อยละ 87.0 และ 70.9 ตามลำดับ) ส่วนพฤติกรรมการป้องกันการสัมผัสสารเคมีฯ โดยตรงอื่นๆ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0 แต่มีพฤติกรรมที่มีการปฏิบัติไม่ถูกต้องมากกว่าถูกต้อง คือพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในช่วงบ่ายหลังเวลา 16.00 น. และไม่พ่นสารเคมีฯขณะที่ลมแปรปรวน เปลี่ยนทิศทาง ทั้งนี้ในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (น้อยกว่าร้อยละ 80) มากกว่าไม่ถูกต้อง

(4) พฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชระหว่างการไ้ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องโดยมีการหยุดพ่นสารเคมีทันที เมื่อมีอาการผิดปกติขณะพ่น (ร้อยละ 83.8 และ 93.5) เวลาหยุดพัก ไม่ได้อยู่ในบริเวณเดียวกันกับที่พ่นสารเคมีฯ (ร้อยละ 64.5 และ 74.1) มีการเตรียมอุปกรณ์ปฐมพยาบาลไว้ในสถานที่พ่นสารเคมีฯ (ร้อยละ 32.2 และ 54.8) และไม่ปฏิบัติงานในขณะที่พ่นสารเคมีฯเพียงลำพังคนเดียว (ร้อยละ 3.3 และ 19.3) ตามลำดับ โดยในภาพรวมพบว่า ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง (น้อยกว่าร้อยละ 80.0) มากกว่าไม่ถูกต้อง

พฤติกรรมในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการเกษตรกรรมรูปแบบผสมผสาน (ทำมากกว่า 1 รูปแบบ) ทั้งหมด 31คน ในระยะระหว่างการไ้ในภาพรวมพบว่า ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตมีความแตกต่างกัน โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องร้อยละ 70.6 ในขณะที่ข้อมูลจากการสังเกตพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องสูงกว่า (ร้อยละ 76.5) ทั้งนี้ พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 คือ พฤติกรรมในการป้องกันอันตรายโดยการใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย ที่ได้ข้อมูลจากการสังเกต และพฤติกรรมในการป้องกันอันตรายโดยใช้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคล ที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ส่วนพฤติกรรมในการป้องกันอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตรงและพฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชระหว่างการไ้ ทั้งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสังเกต พฤติกรรมในการป้องกันอันตรายโดยการใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย ที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และพฤติกรรมในการป้องกันอันตรายโดยใช้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคล ที่ได้ข้อมูลจากการสังเกต กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องน้อยกว่า ร้อยละ 80.0

ตารางที่ 23 : พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ระยะระหว่างการใช้สารเคมีฯ ของกลุ่มตัวอย่างรูปแบบผสมผสาน (ทำมากกว่า 1 รูปแบบ) (n = 31) แสดงจำนวนคน และ ร้อยละ

พฤติกรรมการป้องกันอันตรายฯ ระหว่างพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมภาษณ์		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
การใช้อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย				
สวมหมวก/ผ้าโพกศีรษะ	28 (90.3)	3 (9.7)	30 (96.7)	1 (3.3)
สวมรองเท้าบูท	27 (87.0)	4 (13.0)	31 (100)	0 (0.0)
สวมเสื้อแขนยาว	27 (87.0)	4 (13.0)	31 (100)	0 (0.0)
สวมกางเกงขายาว	27 (87.0)	4 (13.0)	31 (100)	0 (0.0)
สวมถุงมือยาว	27 (87.0)	4 (13.0)	29 (93.5)	2 (6.5)
สวมอุปกรณ์ครอบปาก/จมูก	24 (77.4)	7 (22.6)	24 (77.4)	7 (22.6)
สวมแว่นตาที่ครอบตา	5 (16.1)	26 (83.9)	4 (12.9)	27 (87.1)
รวม	165 (76.0)	52 (24.0)	180 (82.9)	37 (17.1)
สุขวิทยาส่วนบุคคล				
ไม่หยุดพักดื่มน้ำ	29 (93.5)	2 (6.5)	24 (74.4)	7 (25.6)
ไม่หยุดพักสูบบุหรี่	28 (90.3)	3 (9.7)	26 (83.8)	5 (16.2)
ไม่หยุดพักรับประทานอาหาร	28 (90.3)	3 (9.7)	23 (74.1)	8 (25.9)
เวลาพักรับประทานอาหารจะเปลี่ยนเสื้อผ้าที่สวมใส่ขณะพ่นสารเคมีฯ ก่อนทุกครั้ง	17 (54.8)	14 (45.2)	20 (64.5)	11 (35.5)
รวม	102 (82.3)	22 (17.7)	93 (75.0)	31 (25.0)
การป้องกันการสัมผัสสารเคมีโดยตรง				
บริเวณที่พ่นสารเคมีฯ ไม่มีเด็กอยู่ใกล้ๆ	31 (100)	0 (0.0)	31 (100)	0 (0.0)
ไม่ใช่ปากเป่าหรือดูดหัวฉีดพ่น เมื่อมีสิ่งอุดตัน	30 (96.7)	1 (3.3)	30 (96.7)	1 (3.3)
บริเวณที่พ่นฯ ไม่มีสัตว์เลี้ยงอยู่ใกล้ๆ	30 (96.7)	1 (3.3)	30 (96.7)	1 (3.3)
ไม่ใช่มือขี้นาขณะพ่นสารเคมีฯ	27 (87.0)	4 (13.0)	28 (90.3)	3 (9.7)
หยุดพ่นเพื่อตรวจสอบเครื่องพ่นสารเคมีฯ ทันทีเมื่อสารเคมีไหลออกไม่สม่ำเสมอ	27 (87.0)	4 (13.0)	28 (90.3)	3 (9.7)

ตารางที่ 23 (ต่อ)

พฤติกรรมกำป้องกันอันตรายฯ ระหว่างพ้นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมผัสภายนอก		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
การป้องกันการสัมผัสสารเคมีโดยตรง (ต่อ)				
พ้นสารเคมีฯ ในขณะที่ลมสงบ	24 (77.4)	7 (25.6)	25 (80.6)	6 (19.4)
ยืนอยู่เหนือลมขณะฉีดพ้นสารเคมีฯ	23 (74.1)	8 (25.9)	24 (77.4)	7 (22.6)
ทำความสะอาดร่างกายทันทีเมื่อพ้นสารเคมีฯ ปนเปื้อนร่างกายขณะพ้น	22 (70.9)	9 (29.1)	27 (87.0)	4 (13.0)
หยุดพ้นสารเคมีฯ ทันทีขณะที่ลมแรง	21 (67.7)	10 (32.3)	21 (67.7)	10 (32.3)
ไม่ใช้มือเกาผิวหนังขณะพ้นสารเคมีฯ	18 (58.0)	13 (42.0)	21 (67.7)	10 (32.3)
พ้นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชช่วงเช้าตั้งแต่เวลา 6.00 - 10.00 น.	17 (54.8)	14 (45.2)	24 (77.4)	7 (22.6)
พ้นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชช่วงเวลาบ่าย หลังเวลา 16.00 น.	11 (35.4)	20 (64.6)	15 (48.3)	16 (51.7)
ไม่พ้นสารเคมีฯ ขณะที่ลมแปรปรวน เปลี่ยนทิศทาง	8 (25.8)	23 (74.2)	12 (38.7)	19 (61.3)
รวม	289 (71.7)	114 (28.3)	316 (78.4)	87 (21.6)
พฤติกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง				
หยุดพ้นสารเคมีฯ ทันที เมื่อมีอาการผิดปกติขณะ พ้น	26 (83.8)	5 (16.2)	29 (93.5)	2 (6.5)
เวลาหยุดพัก ไม่ได้อยู่บริเวณเดียวกันกับที่พ้น สารเคมีฯ	20 (64.5)	11 (35.5)	23 (74.1)	8 (25.9)
เตรียมอุปกรณ์ปฐมพยาบาลไว้ในสถานที่พ้น สารเคมีฯ	10 (32.2)	21 (67.8)	17 (54.8)	17 (45.2)
ไม่ปฏิบัติงานในขณะที่พ้นสารเคมีฯ เพียงลำพัง คนเดียว	1 (3.3)	30 (96.7)	6 (19.3)	25 (80.7)
รวม	57 (46.0)	67 (54.0)	75 (60.5)	49 (39.5)
รวมทั้งหมด	613	255	664	204
	(70.6)	(29.4)	(76.5)	(23.5)

สัมภาษณ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องร้อยละ 68.7 ในขณะที่ข้อมูลจากการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องสูงกว่า (ร้อยละ 79.0) ทั้งนี้ พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติ ได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 คือพฤติกรรมการป้องกันอันตรายโดยใช้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคล และพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตรง ที่ได้ข้อมูลจากการสังเกต ส่วนพฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการป้องกันอันตรายโดยใช้หลักสุขวิทยาส่วนบุคคล และพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตรง ที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และพฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหลังการใช้ที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตพบว่า กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0

4.5.4 ภาพรวมระยะก่อนการใช้ ระหว่างการใช้ และหลังการใช้ (ตารางที่ 25)

พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของกลุ่มตัวอย่าง ที่ทำการเกษตรกรรมรูปแบบผสมผสาน (ทำมากกว่า 1 รูปแบบ) ทั้งหมด 31คน ในภาพรวม ทั้งระยะก่อนการใช้ ระยะระหว่างการใช้ และระยะหลังการใช้พบว่า ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตมีความแตกต่างกัน โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องร้อยละ 71.3 ในขณะที่ข้อมูลจากการสังเกต พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ถูกต้องสูงกว่า (ร้อยละ 79.8) ทั้งนี้ พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80.0 คือพฤติกรรมระยะก่อนการใช้ ที่ได้ข้อมูลจากการสังเกต พฤติกรรมระยะหลังการใช้ ที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ส่วนพฤติกรรมระยะก่อนการใช้ ที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พฤติกรรมระยะหลังการใช้ ที่ได้ข้อมูลจากการสังเกต และพฤติกรรมระยะระหว่างการใช้ ที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการสังเกต กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 80.0

ตารางที่ 24 : พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ระยะหลังการใช้สารเคมีฯ ของกลุ่มตัวอย่าง รูปแบบผสมผสาน (ทำมากกว่า 1 รูปแบบ) (n = 31) แสดงจำนวนคน และ ร้อยละ

พฤติกรรมการป้องกันอันตรายฯ หลังการใช้สารเคมีฯ	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมภาษณ์		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
สุขวิथाส่วนบุคคล				
อาบน้ำทันที หลังการพ่นสารเคมีฯ	27 (87.0)	4 (13.0)	30 (96.7)	1 (3.3)
ซักเสื้อผ้าที่ใช้สวมใส่ หลังการพ่นสารเคมีฯ ทันที	26 (83.8)	5 (16.2)	29 (93.5)	2 (6.5)
เปลี่ยนเสื้อผ้าชุดใหม่ทันที หลังพ่นสารเคมีฯ	25 (80.6)	6 (19.4)	27 (87.0)	4 (13.0)
สระผมทันทีหลังการพ่นสารเคมีฯ	21 (67.7)	10 (32.3)	27 (87.0)	4 (13.0)
รวม	99 (79.8)	25 (20.2)	113 (91.1)	11 (8.9)
การป้องกันการสัมผัสสารเคมีโดยตรง				
เก็บสารเคมีฯ และอุปกรณ์ในที่ปลอดภัย ห่างไกลจากเด็ก และสัตว์เลี้ยง	26 (83.8)	5 (16.2)	29 (93.5)	2 (6.5)
พ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ผสมแล้วจนหมด	20 (64.5)	11 (35.5)	26 (83.8)	5 (16.2)
ไม่เข้าไปตรวจดูแมลงศัตรูพืชทันทีหลังใช้ สารเคมีฯ	19 (61.2)	12 (38.8)	24 (77.4)	7 (22.6)
รวม	65 (69.9)	28 (30.1)	79 (84.9)	14 (15.1)
พฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้อง				
ไม่เผาภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่มีความดันภายใน ขวด	30 (96.7)	1 (3.3)	31 (100)	0 (0.0)
ไม่เผาภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่ทำจากพลาสติก	29 (93.5)	2 (6.5)	31 (100)	0 (0.0)
ไม่ล้างภาชนะ/อุปกรณ์พ่นสารเคมีฯ ลงในแม่น้ำ ลำคลอง บ่อน้ำ	26 (83.8)	5 (16.2)	29 (93.5)	2 (6.5)
ล้างภาชนะ/อุปกรณ์พ่นสารเคมีฯ ให้สะอาดก่อน เก็บ	22 (70.9)	9 (29.1)	27 (87.0)	4 (13.0)
ทิ้งภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่ใช้หมดแล้วลงใน หลุม แล้วกลบดินมิดชิด	12 (38.7)	19 (61.3)	15 (48.3)	16 (51.7)

ตารางที่ 24 (ต่อ)

พฤติกรรมกำรป้องกันอันตรายฯ หลังการใช้สารเคมีฯ	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมภาษณ์		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
พฤติกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)				
ทิ้งสารเคมีฯ ที่เหลือลงในหลุมที่ขุดเตรียมไว้ ลึก ไม่ต่ำกว่า 50 ซม. และมีปูนขาวรองก้นหลุม	9 (29.0)	22 (71.0)	14 (45.1)	17 (54.9)
ทูลทำลยภษษนะบรจรุสรเคมีฯ ที่ใช้หมดแล้ว	6 (19.3)	25 (80.7)	4 (12.9)	27 (87.1)
รวม	134 (61.8)	83 (38.2)	151 (69.6)	66 (30.4)
รวมทั้งหมด	298 (68.7)	136 (31.3)	343 (79.0)	91 (21.0)

ตารางที่ 25 : พฤติกรรมกำรป้องกันอันตรายจกการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ระยะก่อน ระยะ
ระหว่าง และระยะหลังการใช้สารเคมีฯ ของกลุ่มตัวอย่าง รูปแบบผสมผสาน (ทำ
มากกว่า 1 รูปแบบ)(n = 31) แสดงจำนวนคน และร้อยละ

พฤติกรรมกำรป้องกันอันตรายฯ หลังการใช้สารเคมีฯ	จำนวนคน (ร้อยละ)			
	การสัมภาษณ์		การสังเกต	
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
ระยะก่อนการใช้สารเคมีฯ	659 (73.3)	240(26.4)	750 (83.4)	149(16.6)
ระยะระหว่างการใช้สารเคมีฯ	613 (70.6)	255 (29.4)	664 (76.5)	204 (23.5)
ระยะหลังการใช้สารเคมีฯ	298(88.7)	136(31.3)	343(79.0)	91 (21.0)
รวม	1,570 (71.3)	631 (28.7)	1,757 (79.8)	444 (20.2)

4.6 ความแตกต่างของพฤติกรรมป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการเกษตรกรรมแต่ละรูปแบบ

การเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมป้องกันอันตราย จากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการเกษตรกรรมแต่ละรูปแบบ ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกทางเดียว (One – Way Analysis of Variance) ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการเกษตรกรรมแต่ละรูปแบบ พบว่าข้อมูลจากการสัมภาษณ์และข้อมูลที่ได้จากการสังเกต มีความแตกต่างกัน ดังนี้ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการทำการเกษตรกรรมต่างกัน มีอย่างน้อย 1 คู่ ที่กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมป้องกันอันตราย จากการใช้สารเคมีกำจัด ศัตรูพืชแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ($p < .05$) รายละเอียดแสดงในตาราง 26

ตารางที่ 26 : วิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกทางเดียว พฤติกรรมป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของกลุ่มตัวอย่าง ที่ทำการเกษตรกรรมแต่ละรูปแบบ ที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

แหล่งความแปรปรวน	ผลรวมกำลังสอง	องศาความเป็นอิสระ	ค่าเฉลี่ยกำลังสอง	ค่า f	ระดับนัยสำคัญ
ระหว่างกลุ่ม	23.233	3	7.744	2.945	.036
ภายในกลุ่ม	286.625	109	2.630		
รวม	309.858	112			

* ระดับนัยสำคัญ .05

เมื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบหาคู่ของกลุ่ม ที่มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมป้องกันอันตราย จากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชแตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Least – Significant Different (LSD) พบว่า มีคู่ของกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ($p < .05$) จำนวน 2 คู่ คือคู่ของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการเกษตรกรรมรูปแบบผสมผสาน (ทำมากกว่า 1 รูปแบบ) กับ กลุ่มตัวอย่างที่ทำการเกษตรกรรมรูปแบบปลูกเองขายเอง และคู่ของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการเกษตรกรรมรูปแบบผสมผสาน (ทำมากกว่า 1 รูปแบบ) กับ กลุ่มตัวอย่างที่ทำการเกษตรกรรมรูปแบบสมาชิกศูนย์พัฒนาโครงการหลวง รายละเอียดแสดงในตาราง 27

ตารางที่ 27 : วิเคราะห์เปรียบเทียบหาว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมป้องกันอันตราย จากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช แตกต่างกัน โดยสถิติ LSDที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

กลุ่ม	กลุ่ม	ผลต่าง ค่าเฉลี่ย	ความคลาด เคลื่อน มาตรฐาน	ระดับ นัยสำคัญ	ค่าความเชื่อมั่น 95%	
					ขอบสูง	ขอบต่ำ
ปลูกเองขายเอง	สมาชิกศูนย์					
	พัฒนาโครงการ	.51736	1.27126	.685	-2.0022	3.0370
	หลวง					
	พันธะสัญญา	2.58016	1.32986	.055	-.0556	5.2159
สมาชิกศูนย์	ปลูกเองขายเอง					
	พัฒนาโครงการ	-2.06280	1.38040	.138	-4.7987	.6731
	หลวง					
	พันธะสัญญา	2.06280	1.38040	.138	-4.7987	.6731
พัฒนาโครงการ	ปลูกเองขายเอง					
	พัฒนาโครงการ	2.06280	1.38040	.138	-4.7987	.6731
	หลวง					
	พันธะสัญญา	2.06280	1.38040	.138	-4.7987	.6731
หลวง	ปลูกเองขายเอง					
	พัฒนาโครงการ	-2.63082(*)	1.28061	.042	-5.1689	-.0927
	หลวง					
	พันธะสัญญา	2.63082(*)	1.28061	.042	-5.1689	-.0927
พันธะสัญญา	ปลูกเองขายเอง					
	พัฒนาโครงการ	-2.58016	1.32986	.055	-5.2159	.0556
	หลวง					
	พันธะสัญญา	2.58016	1.32986	.055	-5.2159	.0556
ผสมผสาน (ทำมากกว่า 1 รูปแบบ)	ปลูกเองขายเอง					
	พัฒนาโครงการ	-3.14819(*)	1.22597	.012	-5.5780	-.7184
	หลวง					
	พันธะสัญญา	3.14819(*)	1.22597	.012	-5.5780	-.7184
ผสมผสาน (ทำมากกว่า 1 รูปแบบ)	ปลูกเองขายเอง					
	พัฒนาโครงการ	-2.63082(*)	1.28061	.042	-5.1689	-.0927
	หลวง					
	พันธะสัญญา	2.63082(*)	1.28061	.042	-5.1689	-.0927
ผสมผสาน (ทำมากกว่า 1 รูปแบบ)	ปลูกเองขายเอง					
	พัฒนาโครงการ	-2.63082(*)	1.28061	.042	-5.1689	-.0927
	หลวง					
	พันธะสัญญา	2.63082(*)	1.28061	.042	-5.1689	-.0927

* ผลต่างค่าเฉลี่ย ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ข้อมูลจากการสังเกตพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการทำเกษตรกรรมแต่ละรูปแบบต่างกัน มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ($p > .05$) รายละเอียดแสดงในตาราง 28

ตารางที่ 28 : วิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกทางเดียว พฤติกรรมป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของกลุ่มตัวอย่างที่ทำเกษตรกรรมแต่ละรูปแบบ ที่ได้ข้อมูลจากการ สังเกต

แหล่งความแปรปรวน	ผลรวมกำลังสอง	องศาความเป็นอิสระ	ค่าเฉลี่ยกำลังสอง	ค่า f	ระดับนัยสำคัญ
ระหว่างกลุ่ม	3.584	3	1.195	.075	.973
ภายในกลุ่ม	1741.301	109	15.975		
รวม	1744.885	112			

* ระดับนัยสำคัญ .05